

T.C
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BRANŞ VE TEKNİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI: KARS İLİ ÖRNEĞİ**

Murat ŞANLIBAYRAK

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER**

İSTANBUL – 2018

T.C
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BRANŞ VE TEKNİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI: KARS İLİ ÖRNEĞİ**

Murat ŞANLIBAYRAK

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER

İSTANBUL – 2018

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı
Program : İş Sağlığı ve Güvenliği Tezli yüksek Lisans
Öğrenci No : 164203054
Öğrenci Adı Soyadı : Murat ŞANLIBAYRAK

Branş ve Teknik öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerinin karşılaştırılması: Kars ili örneği isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 08.08.2018 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç.Dr. Fatih YILMAZ
(Yıldız Teknik Üniversitesi Üniversitesi)

İmza

Danışman : Dr.Öğr. Üyesi Esin TÜMER
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr.Öğr. Üyesi Rüştü UÇAN
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Nilgün SARP
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerimizin güvenlik kültürü düzeyi ve güvenlik kültürünü etkileyen etkenlerin neler olduğunu inceleyerek, öğretmenlerin iş güvenliğinin hangi alanlarda geliştirilebileceği ve bu alanlarda neler yapılabileceği sorularına cevap aramaktır.

Bu çalışmada ölçüm aracı olarak Ahmet YURTÇU tarafından lisansüstü çalışması amacıyla 2015 yılında Amasya ilinde meslek liseleri için geliştirilen tutum ve yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Anketi 200 meslek lisesi öğretmenine uygulanarak katılımcıların tutum ve yeterlik seviyesi belirlenmeye çalışılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 24 programına yüklenip araştırma soruları ile aralarındaki ilişkinin anlamlılık düzeyi test edilmiştir.

Katılımcıların tutum ve yeterlik anketine verdiği cevaplar ile araştırma soruları arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeyini belirlemek için $P < 0.05$ güven aralığı içerisinde ki kare testi yapılmıştır. Tutum ve yeterlik anketinden elde edilen sonuçların 3 kategori (olumlu, olumsuz ve nötr) altında ele alınmıştır. tutum ve yeterlik anketinden elde edilen sonuçlarla literatürdeki kavramsal yaklaşım karşılaştırılarak 15 araştırma sorusu incelenmiştir.

Son olarak milli eğitim teşkilatının tarihsel süreci ve günümüzdeki yapısı incelendiğinde, eğitim ve öğretim hayatımız boyunca iş sağlığı ve güvenliği olgusuna yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin insan hayatında davranış değişikliğine yol açarak güvenlik kültürüne dönüşebilmesi için uygulama ve teorik derslerin eğitim ve öğretim hayatımızda ki temel eğitim bölümünden başlamak suretiyle müfredatlarına eklenmesi gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: *Güvenlik Kültürü, Tutum ve Yeterlik, İş Güvenliği, Öğretmen*

ABSTRACT

The aim of the study explain level of teachers ' safety culture and what are the effects of the reason over safety culture. In this study also searching answers how teachers can improve safety culture , what they can do in this area.

In this thesis as measuring instrument which has been used in Ahmet YURTÇU ' s master degree thesis in Amasya in 2015 at vocational high school as attitude and competence scale. Prepared survey applied for 200 vocational school teachers to measure their level of attitude and profiency.

The collected graphics were based on the SPSS 24 program and the significance of the data between the research questions and the questionnaire was tested.

Between the answers of participants who applied the survey and research questions measured to determine differences of level of significance $P < 0,05$ in confidence interval test of 'Kikare' was tested. Result of attitude and competence survey seperated by 3 categories (positive, negative and neutral) , the results of attitude and competence survey compared conceptual approach which is in literature and 15 questions analysed.

Finally , when National Education Organisation' s historical process and organisation ' s structure analysed, during our education life Safety culture is not being included sufficient level. In theory and practice we must add 'Health & Safety' lessons in our education system and even start for basic training at school to transform human behaviour as safety culture.

Key Words: *Safety Culture, Attitude and profiency, Health and Safety, Teacher*

ÖNSÖZ

Bu tezi hazırlamam da benden desteğini esirgemeyen değerli aileme, kars milli eğitim müdürlüğünde çalışan personellere, okullardaki müdür, öğretmenlerimize şükranlarımı sunmak isterim. Kişiliğini her zaman örnek aldığım ve bu tezi yazmamda yardımını ve desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım yüksek iş güvenliği uzmanı Ali Yazıcı'ya, doktora öğrencisi Hayati Usta'ya, Üsküdar Üniversitesi ailesine ve tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER' e sonsuz teşekkür eder, minnet ve şükranlarımı sunarım.

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

.../.../ 2018

Murat ŞANLIBAYRAK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
BEYAN	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Eğitim Kavramı, Önemi ve Standartları.....	3
2.2. Türkiye’de Eğitim Sistemi	6
2.3. Avrupa Birliğinde Eğitim Sistemi.....	16
2.4. Öğretmenlik Mesleğinin Formasyonu	18
2.5. Mesleki Ve Teknik Eğitim	25
2.6. İş Sağlığı Güvenliği ve Eğitim.....	29
3. GEREÇ ve YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Amacı	36
3.2. Araştırmanın Önemi.....	36
3.3. Araştırmanın Yeri ve Tarihi	36
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	36
3.5. Araştırmanın Modeli	37
3.6. Veri Toplama Aracı.....	37
3.7. Araştırma Soruları	37

3.8. Araştırmanın Varsayımları.....	38
3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	39
3.10. Araştırma Verilerinin İstatiksel Analizi	39
3.11. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	39
3.12. Değişkenler	39
3.13. Veri Toplama Yöntemi ve Biçimi.....	39
3.14. İstatiksel Analiz.....	40
4. BULGULAR	42
4.1. Ön Tanımlı Tespitler	42
4.1.1. Cinsiyet	47
4.1.2. Kıdem.....	49
4.1.3. Yaş	50
4.1.4. Eğitim.....	51
4.2. Güvenlik Kültürü ve İlgili Parametreler Arasındaki Tespitler.....	52
5. TARTIşMA	78
5.1. Amaca Yönelik Sorgulama	83
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
7. KAYNAKLAR	88

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Veri Özeti Branş Öğretmenleri İçin.....	42
Tablo 2: Veri Özeti Teknik Öğretmenleri İçin.....	42
Tablo 3: Güvenirlilik Analizi Branş Öğretmenleri İçin	42
Tablo 4: Güvenirlilik Analizi Teknik Öğretmenleri İçin	43
Tablo 5: Soru İstatistikleri Branş Öğretmenler İçin.....	43
Tablo 6: Soru İstatistikleri Teknik Öğretmenler İçin.....	44
Tablo 7: Soru İstatistikleri Ortak Gösterim.....	45
Tablo 8: Güvenirlilik Analizi İstatistikleri Branş Öğretmenleri İçin	46
Tablo 9: Güvenirlilik Analizi İstatistikleri Teknik Öğretmenler İçin	47
Tablo 10: Araştırma Sorusu 1 Çapraz Tablo.....	52
Tablo 11: Araştırma Sorusu 1 Chi-Square Tests.....	53
Tablo 12: Araştırma Sorusu 2 Çapraz Tablo.....	54
Tablo 13: Araştırma Sorusu 2 Chi-Square Tests.....	55
Tablo 14: Araştırma Sorusu 3 Çapraz Tablo.....	56
Tablo 15: Araştırma Sorusu 3 Chi-Square Tests.....	57
Tablo 16: Araştırma Sorusu 4 Çapraz Tablo.....	58
Tablo 17: Araştırma Sorusu 1 Çapraz Tablo Chi-Square Tests.....	59
Tablo 18: Araştırma Sorusu 5 Çapraz Tablo.....	60
Tablo 19: Araştırma Sorusu 5 Chi-Square Tests.....	60
Tablo 20: Araştırma Sorusu 6 Çapraz Tablo.....	61
Tablo 21: Araştırma Sorusu 6 Chi-Square Tests.....	62
Tablo 22: Araştırma Sorusu 7 Çapraz Tablo.....	63
Tablo 23: Araştırma Sorusu 7 Chi-Square Tests.....	63
Tablo 24: Araştırma Sorusu 8 Çapraz Tablo.....	64
Tablo 25: Araştırma Sorusu 8 Chi-Square Tests.....	64
Tablo 26: Araştırma Sorusu 9 Çapraz Tablo.....	65
Tablo 27: Araştırma Sorusu 9 Chi-Square Tests.....	66
Tablo 28: Araştırma Sorusu 10 Çapraz Tablo.....	67
Tablo 29: Araştırma Sorusu 10 Chi-Square Tests.....	67
Tablo 30: Araştırma Sorusu 11 Çapraz Tablo.....	68
Tablo 31: Araştırma Sorusu 11 Chi-Square Tests.....	69

Tablo 32: Araştırma Sorusu 12 apraz Tablo.....	70
Tablo 33: Araştırma Sorusu 12 Chi-Square Tests.....	70
Tablo 34: Araştırma Sorusu 13 apraz Tablo.....	72
Tablo 35: Araştırma Sorusu 13 Chi-Square Tests.....	73
Tablo 36: Araştırma Sorusu 16 apraz Tablo.....	74
Tablo 37: Araştırma Sorusu 16 Chi-Square Tests.....	75
Tablo 38: Araştırma Sorusu 15 apraz Tablo.....	76
Tablo 39: Araştırma Sorusu 15 Chi-Square Tests.....	77

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Mesleki ve Teknik Eğitim Süreci	13
Şekil 2: Mesleki ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci	13
Şekil 3: Branş Öğretmenleri Cinsiyet	48
Şekil 4: Teknik Öğretmenler Cinsiyet	48
Şekil 5: Branş Öğretmenleri Kıdem	49
Şekil 6: Teknik Öğretmenler Kıdem	49
Şekil 7: Branş Öğretmenleri Yaş	50
Şekil 8: Teknik Öğretmenler Yaş	50
Şekil 9: Branş Öğretmenleri Eğitim	51
Şekil 10: Teknik Öğretmenler Eğitim.....	51

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
MYO	: Meslek Yüksek Okul
EN	: European Norm (Avrupa Standartarı)
TSE	: Türk Standartlar Enstitüsü
OSHA	: Occupational Safety And Health Administration (İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı)
METEM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi
MTE	: Mesleki ve Teknik Eğitim

1. GİRİŞ

Eğitim, iş yeri koşullarının ve alışma Őartlarının düzenlenmesinin bir aracı olarak önemsenmelidir. İş sağlığı ve güvenliği kurumları ve çalışma enstitüleri, laboratuvarları, iş sağlığı ve güvenliği konularında eğitim, teknik destek ya da araştırma faaliyetleri yürütecek kurumlar geliştirilmeli ve desteklenmelidir (Güven, 2006). Dünya ile birlikte ülkemizde de sanayileşme ve teknolojik gelişmelerle paralel olarak özellikle yapılan araştırmalarda, meslek liseleri ve buna bağlı olarak meslek liselerinde İş sağlığı ve güvenliği daha da önem kazanmıştır. Bu liselerin amacı, öğrencilerin devamlı yenilenen teknolojiye ayak uydurabilmesi ve ülke sanayileşmesinde etkin rol oynayan, bunu yaparken de İş sağlığı ve güvenliği özümseyen bireyler yetiştirmektir.

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerimizin güvenlik kültürü düzeyi ve güvenlik kültürünü etkileyen etkenlerin neler olduğunu inceleyerek, öğretmenlerin iş güvenliğinin hangi alanlarda geliştirilebileceği ve bu alanlarda neler yapılabilceği sorularına cevap aramaktır. Bu bağlamda araştırmanın sorularını aşağıdaki gibi sıralaya biliriz.

- Milli Eğitim bünyesindeki öğretmenlerin tutum ve yeterlik düzeylerinin önemi?
- Öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesindeki parametreler?
- Branş ve teknik öğretmenler arasındaki algı ve tutum farkı?
- Bu değerlendirme dikkate alındığında, öğretmenlerin içindeki güvenlik kültürünü geliştirmek ve öğretmenlerin geleceğini sürdürmek için neler yapılmalıdır?

Bu çalışmanın sonucunda, toplanan bilgilerin, öğretmenlerin işlerini hem yakın hem de uzun vadede daha güvenli hale getirmeyi amaçlarken aynı zamanda bu bilgi birikimlerini öğrencilerine daha etkin bir Şekilde nasıl aktarabilecekleri ile ilgili değişiklikleri önermek için bir temel oluşturması beklenmektedir. Mesleki eğitim veren öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği tutum ve yeterlikleri ne kadar yüksek olursa eğitim verdiği öğrencilere bu konuda yardımları o kadar yüksek olacaktır. Özellikle Teknik ğretmenlerin sahaya mühendislik anabilim dallarından mezun çalışanlar için yardımcı eleman yetiştirdikleri düşünülürse, bu öğrencilerin mesleki hayatında daha donanımlı olması sağlanabilir. Bunun için öngörülen branş öğretmenleri ile teknik öğretmenlerin

tutum ve yeterlikleri kavramını ön plana çıkararak öğretmenler ve dolayısıyla öğrencilerde kalıcı davranışsal değişikliklerin gerçekleştirilebilmesi düşünülmektedir.

Bu çalışmanın ikinci bölümünde genel bilgiler adı altında Eğitim nedir, Eğitimin önemi, eğitimin standartları ve Türkiye’de eğitim sistemi hakkında kavramsal bilgiler sunulmuştur. Genel orta eğitim, mesleki ve teknik orta eğitim, Avrupa birliğinde eğitim sistemi, Öğretmenlik mesleği nedir, görev ve sorumlulukları, Türkiye’de öğretmenlik, mesleki ve teknik eğitim, mesleki eğitim kavramı, önemi ve mesleki ve teknik eğitimde öğretmenlik, son olarak iş sağlığı ve güvenliği ve eğitim, güvenlik kültürü ve eğitim, İSG tutum ve yeterlik, eğitimin mesleki yaşam üzerine etkisi ve iş sağlığı ve güvenliğinde eğitimin önemi ve etkisi ile ilgili meslek standartları ayrıntılarıyla ele alınmış ve geliştirilmesi hususuna değinilmiştir.

Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi ve gereçleri detaylı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın amacının branş ve teknik öğretmenlerin güvenlik kültürü ve onu etkileyen faktörleri incelemektir, 206 meslek lisesi branş ve teknik öğretmenlerine yapılan anketin yeri, tarihi, soruları, yöntemi, modeli, veri toplama aracı, araştırma soruları, araştırmanın varsayımları ve araştırmanın sınırlılıklarından ve incelemenin hangi istatistiksel yöntemle yapıldığından bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde anket ile ölçülen cinsiyet, mesleki kıdem, yaş, eğitim, gibi ön tanımlı verilerin analizi ve araştırmadaki soruların Ki-Kare istatistik yöntemiyle incelenmesi sonucu bulunan veriler gösterilmiştir. Ayrıca tutum ve yeterlik anketinden sağlanan sonuçların 3 kategori altında (olumlu, olumsuz ve nötr) yüzdesel oranlar olarak dağılımı verilmiştir.

Beşinci bölüm içerisinde çalışmanın amacı doğrultusunda ortaya konulan 15 araştırma sorusu, tutum ve yeterlik anketinden elde edilen sonuçlar ile literatür taramasında ortaya konan branş ve teknik öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği tutum ve yeterlik alanındaki önemi ve ilgili kavramsal yaklaşımı ile karşılaştırılarak irdelenmiştir.

Son olarak milli eğitim teşkilatının tarihsel süreci ve günümüzdeki yapısı incelendiğinde, eğitim ve öğretim hayatımız boyunca iş sağlığı ve güvenliği olgusuna yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin insan hayatında davranış değişikliğine yol açarak güvenlik kültürüne dönüşebilmesi için uygulama ve teorik derslerin eğitim ve öğretim hayatımızda ki temel eğitim bölümünden başlamak suretiyle müfredatlarına eklenmesi gerekmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde Eğitim kavramı, önemi ve standartları, Türkiye’de eğitim sistemi, örgün ve yaygın eğitim, orta öğretim, mesleki orta öğretim, Avrupa birliğinde eğitim sistemi, öğretmenlerin görev ve sorumlulukları, mesleki teknik eğitim kavramı, önemi, İş sağlığı ve güvenliği ve eğitim, İSG tutum ve yeterlik, eğitimin mesleki yaşam üzerine etkisi, iş sağlığı ve güvenliğinde eğitimin önemi ve etkisinden bahsedilmiştir.

2.1. Eğitim Kavramı, Önemi ve Standartları

Eğitim Nedir

Eğitim, tanım olarak, “ Kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve istedik bir şekilde istenilen yönde değişimin meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1998).

Eğitim, bütün toplumlar için dünyanın gelişen ve değişen koşullarına uyum sağlamada ve nitelikli insan yetiştirmede vazgeçilmez bir unsurdur. Gelişen ve değişen dünyada insanların kendini geliştirmesi eğitimle mümkün olmaktadır. Eğitim insanlık tarihi ile birlikte var olan ve yaşayan bir kavramdır. Literatürde çok çeşitli tanımlar görülmekle birlikte bu tanımlar temel olarak aynı noktalara işaret etmektedir (Payam, 2012).

Eğitimden bahsederken, insanlar genellikle okulla karıştırırlar. Birçok kişi için eğitim sözcüğünün anlamı okullar ve kolejler gibi eğitim kurumlarıdır. Aynı durum öğretmenlik mesleği için de geçerlidir. Buradaki problem, insanların öğrenmesine yardımcı olan okul ve öğretmen gibi kavramların işleyiş biçiminin mutlaka eğitim sistemi olarak adlandırdığımız bir şey olması gerektiği değildir. “Başkaları tarafından çizilen bir plana göre, insanların öğrenmeyi” denemeye çalışarak “okulu” seçtiler veya buna “eğitime” yönlendirildiler. Paulo Freire (1973) Bu tür bir “okullaşma”, öğrenenleri nesnelere gibi davranmaya itmektedir, ilişki kurulacak insanlardan ziyade belirli kalıplara mahkûm hale dönüştürmektedir.

Eğitim, burada anladığımız kadarıyla, doğruyu ve olasılığı, cesaretlendirmeyi ve keşfe vakit ayırmayı içeren bir süreçtir. John Dewey'in (1916) söylediği gibi, sosyal bir süreç - “yaşama süreci ve gelecek yaşam için bir hazırlık” değildir. Bu görüşe göre eğitimciler, insanlarla hareket etmeyi tercih ediyorlar. Onların görevi, potansiyeli ortaya çıkarmak ya da geliştirmek için, (Yunanca eğitimci nosyonuyla ilgili). Böyle bir eğitim:

Kasten ve umutlu. İnsanların “daha fazla” olabileceği inancında gerçekleşmesi için yola çıktığımızı öğreniyor; Bilgilendirilmiş, saygılı ve bilge. Gerçeği ve olasılığı davet etme süreci. Hayatta gelişebilecek ve paylaşabilecek bir arzuya dayandırıldı. İnsanların yaşamlarını olabildiğince iyi yaşamalarına yardımcı olmak için çalışan kooperatif ve kapsayıcı bir aktivitedir. Bundan sonra, bu boyutları ve süreçleri araştırarak “eğitim nedir?” Sorusuna cevap vermeye çalışacağız.

Eğitim umutlu ortamlar ve öğrenme için ilişkiler geliştirmek sıklıkla, her zaman öğreneceğimiz ve bunun gerçekleştiğinin bilincinde olamayacağımız söylenir. Öğrenme hem bir süreç hem de bir sonuçtur. Bir süreç olarak, bedenlerimizin çalışma şeklinin bir parçası olarak, dünyada yaşamaktır. Sonuç olarak, bir şeyin yeni bir anlayışı ya da takdiridir.

Son yıllarda, sinirbilimdeki gelişmeler bize, öğrenmenin hem bedende hem de bir sosyal etkinlik olarak nasıl gerçekleştiğini gösterdi. Biz sosyal hayvanız. Sonuç olarak, eğitimciler, insanlara bilgi aktarmaya çalışmak yerine, öğrenme ortamları ve ilişkiler kurmaya odaklanmalıdır. (Lieberman, 2013)

Bu şekilde eğitimin bir tanımına, “herkesin yaşamda paylaşma şansına sahip olması gerektiği inancıyla öğrenmenin akıllı, ümitli ve saygılı bir şekilde yetiştirilmesi” ile sonuçlanırsınız. Eğitim ne içerir? Öncelikle, rehberlik eden bir eidos ya da öncü bir fikir görebiliriz. Hayattaki tüm payın ve insanların mutlu ve gelişmesine izin verebilecek şeylerin bir resmi olduğu inancı da olabilir. Bunun yanı sıra, bir eğilim ya da tutum (saygılı, bilgili ve akıllıca davranma kaygısı) ve etkileşim (öğrenme için ilişkiler ve ortamlar oluşturmak için başkalarına katılma) da olabilir. Son olarak, uygulama ve bilinçli, kararlı eylem vardır (Carr ve Kemmis 1986; Grundy 1987).

Eğitim, yaygın ve örgün eğitim olmak üzere iki ana başlıkta incelenmektedir. yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında veya dışında düzenlenen formel eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Örgün eğitim, müfredatlandırılmış, kurumsal tasarlanmış ortamlardaki istenilen öğrenmenin geliştirilmesi için kullanılacak süreç ve araçların çözümlenmesini, tasarlanmasını, geliştirilmesini amaçlar (Dindar,2009).

Eğitimin Önemi

Dünya genelinde bugün, eğitimin ve eğitim faaliyetleri sonucundaki kazanımların önemi anlaşılmaktadır.

Bu öneme yönelik bir farkındalığın yerleşmiş olan toplumlarda öğrenme olgusunun doğumdan ölüme kadar yaşamın tamamına yayılması gerektiği vurgulanmış, kişinin doğumundan başlayarak kendi öğrenimine devam etmesini söyleyen bu kavram yaşam boyu öğrenme olarak belirtilmiştir. Başka bir açıdan yaşam boyu öğrenme; bireylerin yaşamı boyunca yeterliklerini, bilgisini ve becerilerini sosyal, bireysel ya da mesleki olarak ilerletmeyi amaç edinen tüm etkinlikler olarak ifade edilmektedir(Avrupa Komisyonu, 2002).

Eğitim, bilgi ve becerileri öğrenme ve öğretme sürecidir. Bu süreç yeryüzünde insanın yaratılışıyla birlikte başlayıp yavaş yavaş gelişerek bugünkü toplum yapısında ve toplumların ilerlemesinde köşe taşlarından biridir (Gibson, 2006).

Eğitim, bütün toplumlar için dünyanın gelişen ve değişen koşullarına uyum sağlamada ve nitelikli insan yetiştirmede vazgeçilmez bir unsurdur. Gelişen ve değişen dünyada insanların kendini geliştirmesi eğitimle mümkün olmaktadır. Eğitim insanlık tarihi ile birlikte var olan ve yaşayan bir kavramdır. Literatürde çok çeşitli tanımlar görülmekle birlikte bu tanımlar temel olarak aynı noktalara işaret etmektedir (Payam, 2012).

Eğitimli bir insanın olaylara bakış açısı, anlama, yorumlama biçimi ve kurallara uyma durumları eğitimsiz bireylerle kıyaslandığında önemli ölçüde farklılık göstermektedir (Özdemir, 2010). Eğitim, kendi başına bir anlam taşımamaktadır. İnsan eğitiminin yönlendirilmesi öğretimle gerçekleşmektedir. Öğretim, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyde istenen davranışların gelişmesi için uygulanan süreçlerin tümüdür. Eğitim amaçla baslar, öğretme-öğrenme etkinlikleri ile sürer ve değerlendirme ile sona erer. İyi bir eğitim hayat standardını yükseltir. Yani yaşam kalitesini ve seviyesini arttırarak, gerçekleri ve ilkeleri görerek anlama becerisi kazanır (Dindar, 2009: 27).

Eğitim Standartları

Kalite, eğitim hedeflerinin başarımlı derecesi hakkında fikir sahibi olmak için, çalışmaların başarımlı temin ettiği ve bazı hedeflere, normlara ve kriterlere göre faaliyet

ve mezun olanların istenen özelliklerde olduğu hakkında bir değerlendirmedir (Harman ve Meek, 1994; Bakioğlu, Baltacı, 2010)

Bundan dolayı eğitimde hedefleri gerçekleştirme derecesi, kalite ve başarının değerlendirilmesi bu başarının hak edildiğinin belirlenimi anlamına gelmektedir. Aynı zamanda çıktılarının ve faaliyetlerin bazı hedeflere, normlara veya kriterlere göre istenilen özellikte olduğu hakkında bir değerlendirmedir (Bakioğlu, Baltacı, 2010). Eğitimde ki kalite arayışları çok önemli görülmektedir (Cafoğlu, 1996). Eğitimin kalitesi göstergesi, eğitimin işlev ve amaçlarını gerçekleştirmek veya başarıma derecesi ve biçimi olarak kabul edilmiştir (Uysal, 1998; Karlı, 1997).

Uluslararası Eğitim Standartları taslak çalışmalarında, profesyonel eğitimcilerin gelişim ve öğrenme gerekleri aşağıdaki maddeler olarak belirtilmiştir (IFAC Education Committee, 2002).

- Mesleki yeterliliğin ölçülmesi
- Giriş şartları
- Mesleki beceri ve genel eğitim
- Staj şartları
- Sürekli mesleki eğitim ve gelişim.
- Mesleki değerler ve ahlak kuralları (etik)
- Mesleki eğitim

2.2. Türkiye’de Eğitim Sistemi

Türk milli eğitim sisteminin yapısı 1973 ve 1997 yıllarında yeniden düzenlenmiştir. 1973 yılında Milli Eğitimin Temel Kanunu ile Milli Eğitim sistemi dört aşamadan oluşmuştur: okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim (MEB, 2011).

1973 yılında yapılan düzenlemeye göre okul öncesi eğitim zorunlu ilköğretim çağına ulaşmamış olan 0-6 yaş grubundaki çocukların eğitimini içermektedir. 6 ila 14 yaş grubundaki çocukların zorunlu eğitim ve öğretimini içeren ilköğretim, beş yıllık ilköğretim (I. aşama) ve üç yıllık ortaokul (II. Aşama) içerir. Bu eylemden önce, üç yıllık ortaokullar orta öğretimin ilk aşaması olarak tanımlandı. Orta öğretim, ilköğretimi takip eden en az üç veya dört yıllık genel veya mesleki ve teknik nitelikteki kurumları içerir (Şekil .....). Son olarak, yüksek öğretim orta öğretimden sonra en az iki yıl yüksek öğretim sunan tüm eğitim kurumlarını kapsamaktadır.

Türk milli eğitim sisteminde ikinci önemli yapısal düzenleme 1997 yılında yapılmıştır. Bu yönetmelikle, zorunlu eğitim süresi sekiz yıla çıkarılmış ve sekiz yıllık ilköğretim okullarında yapılması planlanmıştır. Bu nedenle, beş yıllık ilköğretim okulları ve üç yıllık ortaokullar sekiz yıllık ilköğretim okulları olarak birleştirilmiştir. Diğer taraftan ortaöğretimde herhangi bir düzenleme yapılmamıştır, ancak eğitim süresi 2005 yılında dört yıla çıkarılmıştır (ResmiGazete, 2005). İlköğretimin son yılında öğrenciler orta öğretim kurumları sınavına girerler ve genel, mesleki veya teknik liselerden birini seçerler. Orta öğretim sonrası, yükseköğrenime devam etme niyetinde olan öğrenciler, Üniversite sınavlarını geçmek ve programlarına gereken puanı almak için eğitim alırlar. Bu yerleşimi merkezi bir birim yürütmektedir (Sağlam, 2004).

Bugünkü Türk eğitim sistemi, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa göre şekillenmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2009). Millî Eğitim Temel Kanunu ile birlikte örgün ve yaygın eğitim şeklinde iki ana başlık altında tasarlanmıştır.

Örgün Eğitim

Örgün eğitim; belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir. Örgün eğitim; okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

1) Okul Öncesi Eğitim: Ülkemizde uzun yıllar okul öncesi eğitim ‘çalışan annelerin çocuklarını gönderdikleri yuvalar ile çocuk bakıcılığı olarak algılanmıştır. (Çağlar, 1999). Halbuki bilimsel bulgular açısından çocuğun kişilik özelliklerinin çoğunluğu ilköğretim çağından evvel geliştiği ortaya konmuştur. Okul öncesi eğitim ülkemizde isteğe bağlı ve zorunlu ilköğretim çağına ulaşmamış 3-5 yaş grubunda olan çocukların eğitimini kapsamaktadır. Ana-babaya çocukları bağlı olmaktan kurtaran, üretkenliklerinin ortaya çıkmasına olanak sağlayan bu dönemde çocukların zihinsel, bedensel ve toplumsal yönden gelişmeleri bütünsel olarak sağlanmaktadır. Bununla beraber bu dönem çocukların anadilini geliştirip ve bunu oyun yoluyla toplumsallaştırdığı bir dönemdir. Bunun sonucu olarak okul öncesi eğitim çok büyük önem arz etmektedir (Çağlar, 1999).

Okul öncesi eğitim ülkemizde isteğe bağlı ve zorunlu ilköğretim çağına ulaşmamış 3-5 yaş grubunda olan çocukların eğitimini kapsamaktadır. Okul

öncesi faaliyet gösteren eğitim kurumları bağımsız anaokulları veya ihtiyaca göre ilköğretim okulları içerisinde ana sınıfları halinde veya diğer öğretim kurumları içerisinde yer alan uygulama sınıfları olarak da açılmaktadır. Okul öncesi eğitimin amacı; çocukların bedensel, zihinsel, duygusal gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını, onların ilköğretime hazırlanmasını, koşulları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı sağlanmasını, Türkçenin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamaktır. Okul öncesi eğitim kurumları, bağımsız anaokulları olarak, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde uygun fiziksel kapasiteye göre ana sınıfları ve uygulamalı sınıflar olarak açılmaktadır.

- 2) **İlköğretim (Temel Eğitim):** Birçok Avrupa ülkesinde yıllar önce başlanan ilköğretim kademesinde zorunlu temel eğitim uygulaması aslında 1970'li yıllardan beri Türkiye'nin de gündemindeydi. Bu düşünce çok geç kalınmış olarak ancak 1997 yılında ve toplam sekiz yıl olarak hayata geçirilmiştir. Aslında, temel eğitim için sekiz yıllık bir sürenin yetersiz olduğu aşikârdır. 2003 yılı için Türkiye'de nüfus artış hızı % 1.53 olarak belirlenmiştir (T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, 2002-2004, Nüfus ve Kalkınma Göstergeleri).

Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter. İlköğretimin amacı; her Türk çocuğunun iyi birer vatandaş olabilmesi için, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlık kazanmasını, millî ahlak anlayışına uygun olarak yetişmesini, ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden hayata ve bir üst öğrenime hazırlanmasını sağlamaktır. İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşur. Ortaokullar ile imam-hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulur.

- 3) **Ortaöğretim:** Yaygın amacı öğrencilerin yetenekleri ve ilgi alanları doğrultusunda iş hayatına, mesleğe ve yükseköğretime yönelik olan ortaöğretim kurumları, ülkemizde ilköğretimin ardından üç yıllık öğrenimi içeren genel liseler ile teknik ve mesleki liseleri kapsamaktadır. Avrupa topluluğu ile uyum sürecinde özellikle orta öğretim seviyesinde istihdama hazırlayan meslek ve

teknik eğitim bölümlerinin uluslararası standartlar şeklinde olması gerekir. Bunun yanında, öğretmen, atölye, laboratuvar, kütüphane ve bunlar gibi altyapı ihtiyaçları da giderilmelidir (Blackburn ve Lawrence, 1995).

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretimin amaç ve görevleri; Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak, 2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır.

4) Yükseköğretim: Yükseköğretim; ortaöğretim ardından, minimum iki yıllık yükseköğrenim sağlayan eğitim kurumlarının hepsini kapsar. Yükseköğretimin amaç ve hedefleri, millî eğitimin temel ilkelerine ve genel amaçlarına uygun biçimde,

- Öğrencileri ilgi, kabiliyetleri ve istidatları ölçüsünde ve yönünde ülkemizin bilim politikalarına ve toplumun yüksek düzeyde ve tüm kademelerdeki insan gücü gereksinimlerine göre yetiştirmek. Bazı kademelerde bilimsel içerikli öğretim yapmak;
- Ülkemizi ilgilendirenler öncelikli olmak üzere, tüm bilimsel, kültürel ve teknik sorunları çözüme kavuşturmak için bilimleri çoğaltıp derinleştirecek araştırmalarda ve incelemelerde bulunmak;
- Ülkemizin birçok alanda gelişme ve ilerlemesini ilgilendiren tüm sorunları, Hükümet ve ilgili kurumlarla da elbirliği içinde olmak suretiyle öğrenim ve araştırma konusu yaparak sonuçları toplumun yararlanmasına sunmak ve ilgili makamlarca istenecek araştırma ve incelemeleri sonuçlandırmak düşüncelerini bildirmek;
- İnceleme ve araştırmaların sonuçlarını gösteren, bilimin ve tekniğin gelişmesini sağlayan her çeşit yayını yapmak;

- Türk halkının genel seviyesini yükselten ve toplumu aydınlatıcı bilimsel verileri söz ile yazı ile topluma yayma ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak.

Bilindiği gibi, yükseköğretim kurumları her ülkenin kalkınması ve gelişmesi için ihtiyacı olan bilginin üretilip insan kaynakğının yetiştirildiği kurumlardır. Bundan dolayı da üniversiteler artık ülkelerin geleceğini belirleyen temel kurumlar arasında yerini almışlardır. Ayrıca yükseköğretim kurumları çeşitli ekonomik ve toplumsal gelişmenin değerlendirilmesinde, kültürel değerlerin genç nesillere aktarılmasında, yeni bilgilerin insanlığa kazandırılması ve bu bilgilerin korunmasında önemli görev ve sorumluluklara sahiptirler (Blackburn ve Lawrence, 1995). Yükseköğretim kurumları aşağıda ki gibidir.

Yükseköğretim kurumları;

- Enstitüler
- Yüksekokullar
- Üniversiteler
- Fakülteler
- Uygulama ve araştırma merkezleri
- Konservatuarlar
- Meslek yüksekokullarıdır

Yaygın Eğitim

Yaygın eğitim genel olarak, örgün eğitimin yanında veya haricinde düzenlenen tüm eğitim faaliyetlerini kapsar. Yaygın eğitimin asıl amacı, millî eğitimin temel ilkelerine ve genel amaçlarına uygun olarak, hiç örgün eğitim sistemi içine girmemiş olan veya herhangi bir kademesinde olan, ya da bu kademedен çıkmış tüm vatandaşlara örgün eğitimin yanında veya dışında;

- Eksik eğitimlerinin tamamlanması, okuma-yazma öğretme için sürekli eğitim imkanı hazırlamak,
- Teknolojik, ekonomik, bilimsel, kültürel ve sosyal gelişmelere uyumlarını kolaylaştıracak eğitim imkanı sağlamak,
- Kültürel milli değerlerimizi geliştirici, koruyucu, benimsetici ve tanıtıcı nitelikte eğitim yapma,

- Dayanışma, yardımlaşma, Toplu yaşama, örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak ile birlikte çalışma
- Ekonomik gelişim doğrultusunda ve istihdam politikalarına uygun meslek edinmelerini sağlayan olanaklar hazırlamak,
- Sağlıklı yaşam tarzı beslenme alışkanlığını benimsetmek,
- Farklı mesleklerde çalışanlara, gelişmeleri için ihtiyaçları olan bilgi becerileri kazandırmak,
- Boş zamanlarını faydalı bir biçimde kullanma ve değerlendirme alışkanlıkları kazandırmaktır.

1) **Açık Öğretim Ortaokulu:** İlkokulu bitirmiş ancak herhangi bir sebeple ortaokula devam edemeyen vatandaşlara yönelik uzaktan öğretim yöntemiyle ortaokulu tamamlama imkanı sağlayan kurumdur. Sistemin içeriğinde öğretmen ve şube bulunmamaktadır.

2) **Açık Öğretim Lisesi:** Sınıf ortamında eğitim veren örgün eğitim kurumlarına gidemeyen, liseye devam ederken açık öğretim lisesine geçmek isteyen ve örgün eğitim çağını geçiren öğrencilere hizmet vermektedir. Açık öğretim lisesinde ders geçme ve kredi sistemi ile öğretim verilmektedir. Sistem gereği şube, öğretmen bulunmamaktadır.

3) **Mesleki Açık Öğretim Lisesi:** Örgün eğitim kurumlarına devam edemeyen, örgün eğitim çağını geçiren ve lise veya meslek lisesine devam ederken meslekî açık öğretim lisesine geçmek isteyen öğrencilere hizmet vermektedir. Meslekî açık öğretim lisesinde ders geçme ve kredi sistemi uygulanmaktadır. Ortak ve seçmeli dersler Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca örgün öğretime paralel olarak belirlenmiş olup meslek dersleri eğitimi ise yüz yüze yapılmaktadır (OGM, 2017).

Genel Orta Öğretim

Türkiye'deki farklı eğitim seviyelerinin getirileri ile alakalı bir çalışmada, oran olarak orta eğitimin getirisinin, ilkokul eğitiminin getirisinden daha fazla olduğunu tespit ettiğini belirtmiştir (Başaran, 1994).

Öğrencilerin başarı seviyelerini yükseltmek, eğitim politikalarının öğrenciler üzerinde ki etkisini görmek, eğitim sistemini daha işlevsel hale getirebilmek, eğitim kalitesini yükseltmek için Türkiye olarak kurucu üyelerinden olduğumuz İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)'nin PISA çalışmalarına Türkiye ilk olarak 2003

yılında katkı sağlamıştır. 2003 senesindeki PISA sonuçları eğitim sistemimiz içerisindeki eksikleri belirleme açısından çok önemli ipuçları içerir. Belirlenen eksikliklerin ortadan kaldırılması amacıyla Talim Terbiye Kurul Başkanlığı tarafından ilköğretimin 1-5. Sınıf öğretim programları yenilenmiştir ve 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Yeni programda davranışçı yaklaşım yerine yapılandırmacı ve bilişsel yaklaşım almıştır ve sarmallık ilkesi gözetilmiştir. Yeni programda dersler eğlenceli, ezbercilikten uzak, hayatın içinden ve kullanılabilir olmalarına çok önem verildiği görülmüştür. Bunun yanında program sekiz yıllık kesintisiz eğitim için de uygun şekilde getirilmiştir (TTKB, 2005).

MEB tarafından hazırlanan yeniden yapılandırma plânında Türkiye’de ki orta öğretim sisteminin ‘meslekî orta öğretim’ ve ‘genel orta öğretim’ olarak ikiye ayrılması planlanmıştır (Savran, 2004).

Banguoğlu döneminde mesleki ve teknik öğretim ve genel orta öğretimin geliştirilmesi amacıyla, liseleri 4 yıla çıkarmaya yönelik hazırlıklar yapılmıştır.(Bkz. IV. Milli Eğitim Şûrasında bu konular gündem maddelerini oluşturmuştur) fakat bu çalışmaların çoğunun uygulanması sonraki yıllarda gelen bakanlar dönemlerinde gerçekleşmiştir (TEH, 1966).

Bukonuda Husen değişen dünyaya adapte olmada en iyi mesleki-teknik eğitimin, teknoloji ve bilimin temel ilkelerini öğreten ve bunların farklı şekilde kullanılabileceği geniş perspektifli bir eğitimin olması gerektiğini vurgulamıştır ve “..en iyi mesleki eğitim, iyi bir genel eğitimidir” demiştir (Husen, 1990).

İlköğretimin ardından en az dört yıllık zorunlu eğitim ile öğrencilere genel kültür kazandırma yanı sıra, istek, ilgi ve yetenekleri yönünde hem yükseköğretime veya geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

Mesleki ve Teknik Orta Öğretim

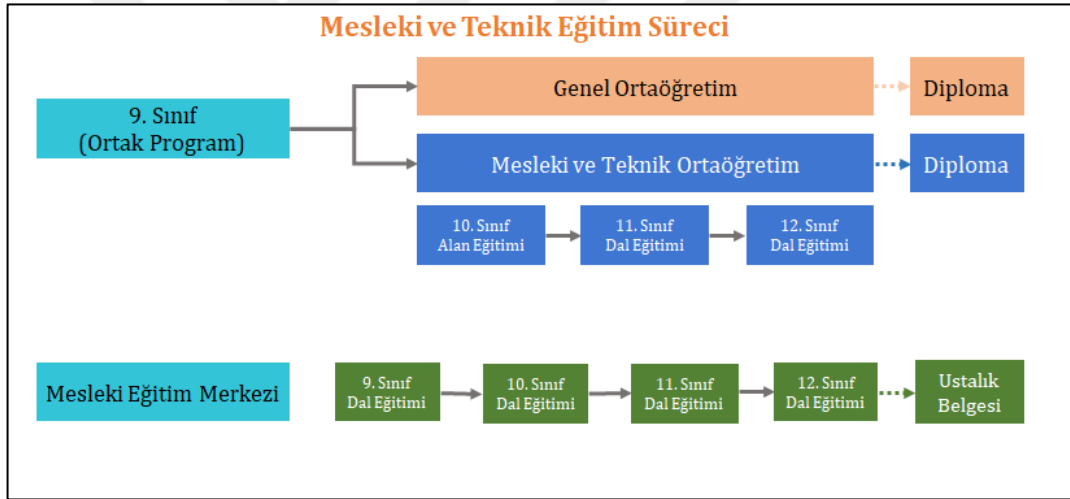
İlköğretimin ardından en az dört yıllık zorunlu eğitim ile öğrencilere genel kültür kazandırma yanı sıra, istek, ilgi ve yetenekleri yönünde hem yükseköğretime veya geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

- 1) Teknik ve Mesleki Eğitimin Amacı: Ekonomik ve sosyal sektörlerle iş birliği içerisinde ulusal ve uluslararası meslek yeterliliğine, mesleki ahlak ve mesleki

değerlere sahip olan, girişimci, üretken, yenilikçi, ekonomiye katma değer sağlayan ehil iş gücü yetiştirmek.

- 2) Teknik ve Mesleki Eğitimin Öncelikleri: Millî kültürümüzün temeli anlayışı olan ahilik anlayışıyla öğrenciler yetiştirmek, İhtiyaç doğrultusunda istihdam edilmek üzere nitelikli iş gücü yetiştirme, Teknik ve mesleki eğitimi katılımcı bir anlayış ile yönetmek, Mezunlarının üretime katılacak bir şekilde yetişmesini sağlamak, teknik ve mesleki eğitim sistemini sürekli geliştirerek kalitesini yükseltmek,
- 3) Programlar ve Okul Türleri: Teknik ve Mesleki ve Anadolu Lisesi, Ustalık Programı , Anadolu Meslek Programı, Anadolu Teknik Programı, Çok Programlı Anadolu Lisesi :Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Ustalık Program
- 4) Mesleki Eğitim Merkezleri : Ustalık Programı

Şekil 1: Mesleki ve Teknik Eğitim Süreci

Şekil 2: Mesleki ve Teknik Eğitim Yerleşim Süreci

- 5) Okul Türleri ve Programlar: Anadolu Meslek Programında, bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında genel bilgi dersleri yer almaktadır. Anadolu Teknik Programında ise bir mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında matematik, fizik, kimya ve biyoloji dersleri 4 yıl boyunca ağırlıklı olarak verilmektedir. Her iki programda da 10. sınıfta mesleki alan eğitimi, 11. ve 12. sınıfta meslek alanına bağlı olarak dal eğitimi verilir. Anadolu Meslek Programlarına sınavsız geçiş ve mahalli yerleştirme ile kayıt yapılır. Anadolu Teknik Programına merkezi sınav ile yerleştirme yapılır. Çok programlı Anadolu liseleri; genel ve mesleki ve teknik öğretim programlarını bir yönetim altında uygulayan ortaöğretim kurumlarıdır. Mesleki eğitim merkezleri, kalfalık ve ustalık eğitimi ile mesleki ve teknik kurs programlarının uygulandığı eğitim kurumlarıdır. Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretim Programları: Mesleki ve teknik Anadolu liselerinde 52 alanda ve bu alanlar altındaki 204 dalda öğretim programı uygulanmaktadır. Mesleki eğitim merkezlerinde:27 alanda ve bu alanlar altındaki 140 dalda öğretim programı uygulanmaktadır.
- 6) Mesleki Eğitim Merkezleri: Mesleki eğitim merkezlerinde ustalık eğitimi almak üzere çırak öğrenci kaydı yapılmaktadır.
- 7) Çıraklık Öğrencilik Şartları: En az ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olmak. Bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmak. Aday çırak ve çıraklar; öğrenci statüsünde olup, her türlü öğrencilik haklarından yararlanır. Aday çırak ve çıraklar, mesleğin özelliğine göre haftada sekiz saatten az olmamak üzere okulda genel ve mesleki eğitim görürler.
- 8) Mesleki Eğitim Merkezi: Ekonomimizin temel yapı taşları olan esnaflar ve sanatkarların çırak gereksinimlerinin karşılanması, öğrencilerin ahilik kültürünün devamı olan usta çırak ilişkisine dayanan iş başı eğitimiyle usta olmaları için yetiştirilmesi kapsamında çıraklık eğitimi zorunlu eğitim haline getirilmiştir. Çıraklık eğitimi sonrası öğrenciler istekleri yönünde fark derslerini tamamlayıp diploma almaları neticesinde yükseköğretime devam etme hakkına sahiptir. Mesleki eğitim merkezlerinde eğitim alan öğrenciler, 10. sınıftan başlayarak her ders yılının bitiminde yılsonu beceri sınavlarına alınır. 11. sınıf sonunda yapılan beceri sınavıyla kalfalık, 12. sınıf sonunda yapılan beceri sınavıyla ustalık hakkı kazanılır. İşyeri sahipleri, aday çıracı ve çırak çalışmaya başlamadan önce

onların velisi reşit ise kendisi veya vasisiyle yazılı işletmelerde beceri eğitimi sözleşmesi yapma zorunluluğu vardır.

9) Teknik Anadolu ve Tematik Mesleki Liseleri: Teknik Anadolu ve Tematik mesleki liseleri;

- Sektörlerin yoğun olduğu bölgelerde,
- Talebe yönelik nitelikli iş gücünü yetiştiren,
- Teknik ve mesleki eğitimde toplumsal algıyı pozitif yönde geliştiren,
- Rekabetçi, inovasyona açık, üretken, girişimci bireyler yetiştiren,
- Belirli alanlarda markalaşmış ve geliştirilmek ve denenmek üzere özel proje uygulayan okullar-kurumlardır.

10) İşletmelerde Staj ve Beceri Eğitimi: Öğrenciler meslek eğitimi uygulamalarını, işyerlerinde beceri eğitimi ve staj ile yapmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimi; Anadolu meslek lisesi programı öğrencilerinin meslek bilgisi, beceri ve görgülerini artırmak amacı ile 12. sınıfta işletmelerde 3 gün öğrenim gördüğü uygulamadır. Stajsa Anadolu teknik programa giden öğrencilerin mesleki bilgi, tutum, beceri ve davranışlarını geliştirmesi, iş hayatına uyumları, gerçek hizmet ve üretim ortamında yetişmelerini ve okullarda olmayan tesisleri, araç-gereçleri tanımalarını sağlama amacıyla 40 iş günü süreyle işletmelerde uygulama eğitimi gördüğü meslek eğitimidir. Uluslararası ikili anlaşmalar, kardeş okul uygulaması protokol veya bir proje dahilinde, sigorta dâhil, tüm sorumluluğun kendilerine ait olduğu ve giderlerin kendileri veya proje çerçevesinde karşılanma üzere alanları ile ilgili staj ve beceri eğitimlerini, yurtdışında bulunan işletmelerde de yapılabilir. Öğrencilerin güven içerisinde eğitimlerini sürdürmesi ve meydana gelebilecek herhangi bir olumsuzlukta mağdur edilmemesi maksadıyla 10, 11, 12. sınıflarda iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmışlardır. Sektörde arzulanan nitelikli iş gücünün yetişmesi ve sektörün mali yükünü azaltma maksadıyla, işverence çıraklara ve mesleki lise öğrencilerine asgari ücretin en az % 30'u tutarında ücret ödenmektedir. Örnek olarak, 2018 yılında asgari ücreti için öğrenciye en az ücret 435 TL şeklinde hesaplanmıştır (MEB, 2018).

2.3. Avrupa Birliğinde Eğitim Sistemi

Eğitimdeki kalitenin yükseltilmesi ve bu amaç için atılması gerekli adımların tasarımı gelişmekteki ülkeler kadar gelişmiş ülkeler içinde büyük önem arz etmektedir. Fakat eğitimdeki standartların yükseltilmesi yalnız okulların fiziki durumlarının iyileştirilmesiyle veya öğretmenleri yetiştirme programlarının revize edilmesi ile mümkün görünmemektedir. Denetim süreci de etkili bir şekilde sürdürülmesi gereklidir. Birçok ülkedeki okulların personel seçimleri, bütçe planlamaları ve müfredat konuları üzerindeki kararlar verilirken çok daha özerk bir şekle kavuşmuş olması denetim ile sağlanabilecek rehberliğin önemini arttırmıştır (Unesco, 2007).

Avrupa Komisyonu, okul eğitim sistemlerini geliştirmek için AB ülkeleriyle birlikte çalışmaktadır. Her ülke, eğitim ve öğretim sistemlerinin organizasyonundan ve içeriğinden sorumlu olsa da, paylaşılan endişeler konusunda birlikte çalışmanın avantajları vardır. Komisyon, okul politikalarını ve sistemlerini geliştirmelerine yardımcı olmak için ulusal politika yapıcılar ile yakın bir şekilde çalışmaktadır. Bilgi ve analiz toplar ve paylaşır ve ET2020 Çalışma Grupları aracılığıyla iyi politika uygulamalarının değişimini teşvik eder. 2016-2018 yıllarında, Okullarda Çalışma Grubu, sürdürülebilir yenilik ve dâhil olma yoluyla daha yüksek kaliteyi teşvik etmek için okul eğitim sistemlerinin yönetişimi üzerinde çalışmanın geniş bir görevine sahiptir (EUROPA, 2017).

Almanya: Eğitim, Länder'in yetkinliğidir, ancak eğitimden sorumlu Länder bakanlarını birleştiren Eğitim ve Kültür İşleri Bakanları (Kultusministerkonferenz: KMK) Daimi Konferansı, özellikle eğitim açısından eğitim politikalarının tekdüze olmasını sağlar.

İngiltere ve Galler: Okul sistemi yasalarla yönetilir, ancak kurumlardan sorumlu olanlar, nasıl yönetildiklerine göre çok fazla özerkliğe sahiptir.

İspanya: Eğitim, özerk toplulukların yetkinliğidir; Devlet, her birinin ve herkesin aynı temel haklara sahip olmasını sağlamak için eğitim sisteminin homojenliğini sağlama sorumluluğuna sahiptir.

İtalya: Eğitim sisteminin idari organizasyonu merkezi değildir. Eğitim bakanı bunun temel prensiplerini tanımlamakta ancak örgütün bölgelere ve hatta bunun altındaki

yetkililere ve okulların kendilerine delege edilmesini öngörmektedir. Son birkaç yılda eğitim sistemi büyük bir değişim geçirdi ve durum hala dengelenmedi.

Hollanda: Eğitim sistemi tekdüzedir ve yasalarla yönetilir, ancak okulların yönetimi merkezi değildir. Okullar büyük miktarda özerkliğe sahiptir. “Öğretimin niteliğini” sağlamaktan sorumlu olan Eğitim Müfettişliği, okulların bu standartlara uygunluğunu kontrol eder (Robert-Schuman, 2018).

Geleneksel Fransız okul sisteminde, günlerin uzun ve yorucu olması için yıl içinde kısa bir süreye yayılmış çok sayıda ders bulunmaktadır. Buna dayanarak, Conférence nationale sur les rythmes scolaires'in yönlendirme komitesi, 4 Temmuz 2011'de, sadece okul yılının organizasyonu değil, okul zamanının dengesini geliştirmeyi amaçlayan önlemleri süren bir rapor verdi. Ama aynı zamanda haftalık ve günlük zaman çizelgesi.

Okul haftasının, toplam 38 haftanın, iki haftalık aralarla (sonbahar, kış sonu ve ilkbahar), şimdiki durumda olduğu gibi, 7 ila 8 haftalık beş öğretim dönemi halinde düzenlenmesini tavsiye eder. Yaz tatilleri için, uzunlukları 6 haftaya indirilecek.

Haftanın ilkokulunda on yarı gün ve ortaöğretimde en az dokuz, ortaöğretimde de 23 saat, ortaokulda da ilk iki yılda olmak üzere ikiye ayrılacağı öğrenildi. Dolayısıyla dört günlük hafta kaldırılacak. Daha az ders olurdu ama gün kısaltılmayacaktı: bir gün ortası molası zorunlu ve saatler belirlendi, fakat sabit bir başlama zamanı ve günün süresi olmayacak - yedi veya sekiz buçuk saat, Çocuklar öğle yemeği için eve gidiyor ya da değil - hem ilkokul hem de ortaokulda aynı olurdu. Ayrıca, öğretim süresinin uzunluğu ilkokulda beş saat, ortaokulda ilk iki yıl ve ortaokulun son iki yılında altı saat ile sınırlandırılacaktır. Derslere ek olarak, ortaokulda son iki yılda öğrencilere en erken ve en az iki saat "eğitim yardımı" verilecektir. Bu teklifler bizi diğer AB üye ülkelerindeki durumu dikkate almaya yönlendirdi. Beş ülke seçildi: Almanya, İspanya, İtalya, Hollanda ve İngiltere bu seçim hem coğrafi yakınlık hem de çeşitli ülkelerde eğitim sistemlerini tanımlayan daha az ya da daha az âdemi merkezîyetçilik tarafından yönetildi. Her durumda, eğer varsa, şu anda tartışma altında olan konulara işaret ederek, yıllık, haftalık ve günlük okul zamanlarını sunmak uygun görünmektedir.

Bu analizde sadece ilk ve ortaokul sistemleri dikkate alınmıştır.

2.4. Öğretmenlik Mesleğinin Formasyonu

Öğretmenlik Mesleği Nedir?

Eğitim sisteminin işlevlerini ve mekanizmalarını belirleyen üç temel bileşen müfredat, öğretmen ve öğrencidir. Bu bileşenlerden öğretmenler, sisteme giren bireylerin arzu ettikleri davranışları sağlamak ve toplumun ve reformların ihtiyaç duyduğu nitelikli bireylerin yetiştirilmesi için geliştirilen okul müfredatının uygulanmasından sorumludur

Varış'ın (1996) öğretmeni belirttiği gibi, eğitim politikalarını hayata geçiren ve uygulama sonuçlarına göre değiştiren kişi, eğitim-öğretim becerileri ve yetenekleri ile sistemin ana girdisi olan öğrencinin temel bileşenini yetiştirmektedir. Bir öğretmen için, bu sorumluluğu ve görevi başarıyla yerine getirebilmek, hem hizmet öncesi eğitimi kaliteli hale getirmeye hem de hizmet içi eğitimde kendini geliştirmeye bağlıdır.

Eğitimin girdileri arasında öğretmenin kendine özgü tanımı ve sorumluluğu vardır. Talim Terbiye Kurulu'nun (2004) esaslarına göre öğretmen; "Yüksek öğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi olarak yetişmiş olan ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim-öğretim hizmetlerini yürütmek üzere atanan kişilerdir". Duman'a (1991) göre ise öğretmen, resmi veya özel bir eğitim kurumunda çocukların veya gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmekle veya yön vermekle görevlendirilmiş ve bu amaçla yetiştirilmiş kimselerdir.

Öğretmen, öğrenme ve öğretme sürecinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten, öğretimin ve öğrencinin değerlendirmesini yapan kişidir. Bu bakımdan öğretmenin niteliği bu süreçlerin niteliğini de etkilemektedir (Bircan, 2003).

Öğretmenlerin bu vazifeleri icra edebilmeleri kolay değildir. Bu bakımdan öğretmenliğe profesyonel bir meslek olarak bakılması gereklidir.

Öğretmenlik mesleği, alan ve meslek bilgisinin yanı sıra sabır, özveri, hoşgörü, alanıyla ve mesleğiyle ilgili yenilikleri takip edebilme gibi özellikleri de gerektirmektedir. Öğretmenlikte başarılı olabilme mesleği severek, isteyerek başlamayı gerektirir (Saracoğlu ve arkadaşları, 2000). Öğretmen, konu alanında etkilidir. Daha az öğretmenlerin kullandığı ifadeleri belirsiz, daha fazla öğrenciler başarılı olacak (Ramos

ve Tolentino Anonuevo, 2011; Perring, 2009; Cruickshank ve diğ. 1995; Woolfolk, 1993). Birçok sorumluluk tanımının yanı sıra edebiyat (Gündüz, 2014), sorumluluk öğrenme ve öğretim sorumluluğu türleri için üsler sorumluluklar (Ramos ve Tolentino-Anonuevo, 2011; Sierra, 2009; Carnell, 2005; Young, 2001). Sorumluluk öğrenme ve öğretme, başarı için önemlidir. Bunlar, birini tamamlayan iki bileşen yapamaz. Öğrencilerin nasıl sorumlu olacaklarını öğrenmelerini bekliyoruz. Öğrenmek ve başarılı olmak için onları motive edemez.

Ancak, öğretimin farkında olan bir öğretmen sorumluluk, “güven faktörü” olarak algılanacaktır.

Onun öğrencileri ve orada hiçbir sorun olmayacak iletişim. İnsancıl reaksiyonlar ve iletişim önemlidir tüm konularda olduğu gibi öğrenme ve öğretme. Eğer bir öğretmen öğrencilere mesajını iletebilir. Bir derste her konuyu öğretin ve 'güven bana' Öğrencilerin başarı için motivasyonu artacak ve öz-yeterlik duygusu artıracaktır. Barr'a göre ve Tagg (1995), kendi başlarına sorumluluk alan insanlar öğrenme, onların düzenlenmesi, düzenlenmesi için belirleyicidir hedefler ve onları eyleme geçirme ve bunlar, insanlar başarıları için davranışlarını değiştirebilir ihtiyaç duyulduğunda.

Öğretmenlerin Görevleri ve Sorumlulukları

Öğretmenliğin gerektirdiği sorumluluk ve görevleri gerçekleştirebilme adına sahip olunması gerekli beceri, bilgi, anlayış ve tutumlardır (Şahin, 2006).

Öğrencilerimizi bilgi çağında doğru ve başarılı bir donanıma sahip kişiler olarak yetiştirmek, temelde öğretmenin görevidir. Öğretmenlerin, bu görevi başarıyla yapabilecek düzeyde yetiştirilmesi ve mesleğini profesyonelce yerine getirebilecek bilgi birikimine sahip olması gerekir. Öğretmenlerin sadece birer öğretici değil, bunun yanında birer eğitici olmaları 19 beklenmektedir. İyi bir eğitimci olabilmek için de mesleği ile ilgili yeterince bilgilenmesi, en az eğitimcilik yeteneğini kazanmış ve eğitim sistemi ve uygulamalarını öğrenerek sistem içinde bulunduğu basamak ile öteki basamak arasındaki bütünlüğü sağlayabilecek yetkinliğe erişmesi gerekmektedir (Özden, 1998).

Türkiye’de Öğretmenlik

Türkiye’de, öğretmen eğitim sisteminin yapısı, ulusal eğitim adımlarına uygun olarak tasarlanmıştır. Eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler doğrultusunda, 1973, 1982 ve

1997 yıllarında öğretmen yetiştirme sistemi yeniden düzenlenmiştir. 1973'te tüm öğretmen eğitimi programlarının düzeyleri yükseköğretim seviyesine yükseltilmiştir; 1982 yılında, üniversitelere karşı sorumluluk eğitimi verildi ve son olarak 1997'de öğretmen eğitiminin yapısı ve programları yeniden düzenlendi. Öğretmen eğitiminde ilk kapsamlı reform 1973 yılında gerçekleşti. 1973'ten önce, sınıf öğretmenleri birinci sınıf okulları, orta öğretim düzeyinde dört yıllık “İlköğretim Öğretmen Okulların” da eğitilmişlerdi, üç yıllık ilkokul ortaokul öğretmenleri eğitilmişti. “Üç Yıllık Eğitim Enstitülerinde” ve lise branş öğretmenleri dört yıllık “Yüksek Öğretmen Okulların” da eğitilmişlerdir.

İngiltere ve ABD'nin örnek uygulamalarını alarak, önce öğretmen eğitim standartlarını ve bir akreditasyon modelini geliştirdi. Belirlenen standartlar altı fakültede pilot olarak test edilmiş, ulusal bir seminerde gözden geçirilmiş ve yayınlanmıştır. Daha sonra, tüm eğitim fakültelerinin ihtiyaç ve kapasiteleri dikkate alınarak bu standartların karşılanması için gerekli çalışmaların başlatılması istenmiştir (YÖK, 1999).

Bu reformlar ışığında, öğretmen yetiştirme programlarının özellikleri şöyledir:

- Tüm öğretmen eğitim programlarında, adaylar aynı öğretmenlik meslek kurslarını inceler. Bu derslerin müfredata oranı% 30'dur.
- Uygulamalı derslerin oranı ve okul deneyimi artırıldı.
- Uzmanlık Alanındaki Metodolojinin önemi ve süresi artırılmıştır.
- Branş eğitimine devam eden adaylara küçük program imkânı tanındı.
- Öğretim uygulaması müfredatta önemli hale gelmiştir ve etkili öğretim uygulamasını sağlamak için fakültede okul işbirliği belli kurallara göre belirlenmiştir.
- Ortaokul Öğretmenliği Eğitiminin seviyesi lisans derecesine yükseldi.

1) Genel Ortaokul Öğretmenliği Eğitimi: Bu dönemde lise ve ortaokul öğretmenlerini yetiştiren iki önemli kurum vardı. Bunlardan biri “Yüksek Öğretmen Okulları”, diğeri “Eğitim Enstitüleri” idi. “Köy Enstitüleri” gibi, bu kurumlar da Türk öğretmen eğitimi tarihinde önemli bir rol oynamıştır. Günümüzde, bugünün öğretmen eğitim sistemini geliştirmek için düzenlenen her toplantıda bu iki kurumdan bahsedilmektedir. Özellikle “Yüksek Öğretmen

Okulları” özenle değerlendirilmektedir. 1970’lerin ortasına kadar hizmet vermiş olan ve Türk Milli Eğitim Sistemine seçkin öğretmenler veren bu kurumlar aşağıda detaylı olarak incelenecektir. Hatırlanacağı üzere, “Yüksek Öğretmen Okulu”, Darülmualimin-i Aliyye, liselere (idadi) ve yükseköğrenim kurumlarına öğretmen yetiştirmek amacıyla 1891 yılında 2 yıllık bir kurum olarak kuruldu. Takip eden yıllarda bu kurumun süresi üç yıla uzatılmış ve öğretim faaliyetlerini tek başına ya da Cumhuriyet’in ilk yıllarına kadar Darülfünun (Üniversite) ile sürdürmüştür.

Cumhuriyet rejimi Darülmualimin-i Aliyye’yi ele geçirdiğinde, öğrenciler Darülfünun ‘da eğitim gördüler ve pedagojik formasyon dersleri almadılar. Kurum, Eğitim ve Darülfünun yönetim kuruluna yırtıldı. Bir pansiyondan rahatsız edildi. Bu nedenle; Bu kurumları yenilemek için ilk ve ikinci Bilim Toplantısında (Heyeti İlmiye Toplantıları) kritik bir karar alınmıştır. 1924 tarihli yönetmeliklerle Eğitim Kurulu Kurumu yeniden düzenlemiş ve “Yüksek Öğretmen Okulu” olarak yeniden adlandırmıştır. Eğitim süresi dört yıl oldu. Ayrıca, ücretsiz yatılı eğitim verdi. Üst sınıf, uygulama ve staj için durdu. Öğrenciler ilgili fakültelerden önemli alan dersleri aldı. Öte yandan “Yüksek Öğretmen Okulu” da meslek dersleri aldılar. Yüksek Öğretmen Okulu’ndan bir diploma alabilmek için, öğrencilerin Darülfünun tamamlanmasının yanı sıra, mesleki derslerin yazılı ve sözlü sınavlarını da geçmek zorunda kalmış ve aynı zamanda stajını başarıyla tamamlamış olmaları gerekmektedir. Bu tarihlerde Darülfünuna (üniversite) girmek için lise diploması yeterliydi. Ancak; Öğrenciler, yüksekokulun müdürü başkanlığında Fen Edebiyat Fakültesi öğretim üyelerinden oluşan bir komite tarafından yazılı ve sözlü bir incelemeye tabi tutulduktan sonra “Yüksek Öğretmen Okulu” için seçildiler. İlk Milli Eğitim Kurulu’ndan hemen sonra Yüksek Öğretmen Okulu olarak yeniden düzenlenen kurum, 1959’a kadar tek elle öğretim faaliyetlerini sürdürdü (Duman, 1991). “İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu”, liselerin ve muadillerinin öğretmen talebini sağlayamadığından, yetkililer yeni kaynaklar aramaya başladı. Bu kurumun öğrencileri lisans derecelerini üniversitelerden aldı. Bu çıkarım iyi olduğu için sırasıyla Ankara’da (1959) ve İzmir’de (1964) iki tane daha Yüksek Öğretmen Okulu kurulmuştur. Bu yeni kurumlar İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu’ndan biraz farklıydı. Bu kurumların öğrencileri, ilgili okulun öğretmen heyeti tarafından seçilen ilk öğretmen yetiştirme kurumlarının son sınıf öğrencileridir.

Seçilen öğrenciler, hazırlık sınıfında okuduktan sonra bir eyaletteki lise çıkış sınavına tabi tutuldular. Hem bu sınavı hem de üniversite giriş sınavını geçenler Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri oldu. Öğrenciler, Bakanlığın lise öğretmeni talebine göre ilgili bölümlere kayıt olduktan sonra Yüksek Öğretim Okulu'nda ilgili fakülte ve pedagojik formasyon derslerinde önemli alan dersleri almışlardır. Okul ücretsiz yatılı eğitim verdi (Gelişli, 2006).

Öğrencilerin fen ve edebiyat fakültelerinden lisans derecelerini aldıkları ve ilk öğretmen yetiştirme kurumlarının seçkin öğrencileri arasından seçildiği başarılı bir model olduğu için İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu aynı prosedürleri uygulamaya başladı. Ancak; İlk öğretmen eğitim kurumlarının öğretmen lisesine dönüştürüldükten sonra, diğer bir deyişle, öğrenci kaybettikten sonra, Yüksek Öğretmen Okulları 1978 yılında kapatılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında bu kurumlar için orta öğretim ve öğretmen yetiştirme girişimleri Aşağıdaki şekilde özetlenmiştir: Yüksek Öğretmen Okullarındaki reform hareketlerinden ayrı olarak, 1923-1924 eğitim-öğretim yılı başında, İstanbul Kız Meslek Lisesi Kız ve Erkek Kız Lisesi için Kız ve Erkek Öğretmen Okulu Orta Öğretim Okulu Orta Öğretim Okulu kurulmuştur. Ancak; Bir yıl sonra kapatıldılar ve öğrenciler “Yüksek Öğretmen Okullarına” transfer edildi. 1924-1925 eğitim-öğretim yılında müzik öğretmenleri yetiştirmek amacıyla Ankara Müzik Öğretmeni Eğitim Okulu (Ankara Musiki Muallim Mektebi) kuruldu. Yine bu dönemde beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi için “Beden Eğitimi Öğretmen Eğitim Okulu” kurulmasına karar verilmiştir. Ancak; Bu okul 1926 yılında eğitim faaliyetlerine başlamıştır. Cumhuriyetin ilk döneminde yapılan girişimlerin dışında, 1926-1927 eğitim-öğretim yılının başında orta öğretime yönelik en kalıcı ve köklü girişimler yapılmıştır. Konya'da edebiyat dalı ile “Orta Muallim Mektebi” adlı iki yıllık bir üniversite kuruldu. Üniversite bir yıl sonra Ankara'ya transfer edildi ve yeni şubeler eklendi. Ayrıca eğitim süresi uzatıldı. Ayrıca Kurum, Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü (Gazi Ortaokul Öğretmen Okulu ve Civillite Enstitüsü) adını almıştır. Bu enstitüde, eğitim süreleri bölümlere göre farklılık göstermektedir. 1940'ın yeni Eğitiminde Balıkesir, İstanbul, Bursa ve İzmir'de yeni kurumların kurulması ile iller eklendi (Duman, 2002). Ortaöğretim okullarının ülke genelinde yaygınlaşmasıyla birlikte, Eğitim Enstitüleri sayısı artmıştır. Sayıları 1960'lar-1970'lerde sırasıyla 10-18'e ulaştı. Eğitim süresi, tüm Eğitim Enstitüleri bölümleri için üç yıl olmuştur. Ancak;

1978-1979 eğitim-öğretim yılında “Yüksek Öğretmen Okulu” olarak yeniden adlandırıldı ve süreleri 4 yıla çıkarıldı. Bu okullar “Eğitim Fakültesi” olarak değiştirilmiş ve 1982'de üniversitelere aktarılmıştır.

Lise öğretmeni olarak çalışan, ancak ortaokul öğretmenlerini yetiştiren mezunlar, Türk Öğretmen Eğitimi Tarihi'nin önemli kurumlarından biriydi. Bu kurumların yapısı ve şartların seçilmelerine yol açan koşullar, aşağıdaki satırlarda analiz edilecektir. Bu kurumların hepsi ilk yıllarında yatılı eğitim verdi. “İlk Öğretmen Eğitimi Enstitüsü” mezunu, lise mezunu olan veya uzun bir süre ilköğretim öğretmeni olarak çalışan öğrenciler bir sınavla seçilmiştir. Öğrenciler seçim olarak iki ayrı sınava tabi tutuldular.

Sınav ve giriş sınavı Seçme sınavları merkezlerde yapılan yazılı sınavlardır. Diğer yandan; Giriş sınavları enstitülerde yapıldı ve yazılı, sözlü veya pratik sınavlar şeklinde değişti. Bu sınavlar sadece bilgi ve becerileri değil, aynı zamanda bir öğretmenin kişilik özelliklerini de test etmiştir.

Ayrıca, bu sınavlara girmek için, öğrenciler öğretmen komiteleri tarafından aday olarak sunulmalıdır. Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından aday olarak sunulmalıdır. 1995 tarihli Eğitim Enstitüsü Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesi şu şekildedir: “Lise veya öğretmen yetiştirme enstitüleri için öğretmen komiteleri veya Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yapılan adayların seçim sürecinde aşağıdaki maddeler değerlendirilmelidir: adayların başarıları; lise, lise veya meslek lisesi eğitimi, onların temperansı, sabrı, çocuklara merhamet, öğretimin ilgi düzeyleri ve diğerleri, konuşma yeteneği, ahlaki bilgi, ulusal duygular, fiziksel ve duygusal sağlık eğitimi, meşgul olduğu meslek (Duman, 1991).

Takip eden yıllarda, bu kurumlar gündelik öğrencileri kabul etmeye başladı ve hatta çeşitli günlük okullar kuruldu. Öğretim elemanlarının titizlikle seçtiği bu kurumlarda, her öğretmen adayının kalbine mesleki idealler ve öğretmen olma zekâsı kazandırılmıştır. Mesleki öğretim bilgi dersleri ve öğretim uygulamalarına büyük önem verilmiştir. Aslında bu kurumların çoğunun bir “Uygulama Okulu” vardı. Özellikle sınırlı sayıda Enstitü olduğu yıllarda, seçkin öğretim kadrosu vardı. Derslere ek olarak, müfredatta sosyal aktiviteler de yer aldı. Dahası; Kurumların amacı vatanseverliği, milliyetçiliği ve öğretmen olmanın sevgisini aşlamaktı. Bu kapsamda 10.26.1957 tarihli ve 236 sayılı Eğitim ve Disiplin Kurulu'nun açıklamaları önem taşımaktadır. “Öğretmen, Eğitim Kurumlarının en önemli personeli. Dersi, uygulamaları ve diğer eğitim faaliyetlerini yürütürken

gelecekteki kariyerlerini göz önünde bulundurarak öğrencileri iş dünyasına hazırlar. Öğretmen adayları, ilk yıllarından beri öğretmen olmanın sevgisini ve heyecanını yaşadılar. Bu sevgi ve heyecan konferanslar, tartışmalar, turlar ve diğer enstitüler ve ortaokullarla etkileşimler yoluyla kazanılabilir. ”1970'lerde, eğitim enstitüleri sayıca artarken, öğretmenlerin ve öğrencilerin kalitesi korunamadı. Her hükümet, öğrenci ve öğretim kadrosunu politik görüşüne uygun olarak kabul etti. Zamanın anarşist hareketleri bu kurumları etkiledi. Bu kurumların süresi 1978 yılında 4 yıl uzatılmış ve “Yüksek Öğretmen Okulu” olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu kurumlara kayıt yaptırmak için öğrenciler ÖSYM (Öğrenci Seçme ve Değerlendirme Merkezi) tarafından standartlaştırılmış bir sınava tabi tutuldular. Ancak; sorunlar çözülemedi. Yukarıda bahsedildiği gibi, bu kurumlar daha özerk ve akademik yapıya sahip olmak için üniversitelere devredilmiştir.

- 2) **Orta Öğretim ve Teknik Okul Öğretmenliği Eğitimi:** Eğitim sistemine dâhil edilmemiş olan Mesleki ve Teknik Eğitim ve Cumhuriyet öncesi dönemde eğitim politikası Cumhuriyet hükümetleri için önemli bir sorun haline gelmiştir. Yeniden kurulup geliştirilmek için öncelikle sisteme dâhil edilmişlerdir. Bu amaçla, uluslararası uzmanlar Türkiye'ye davet edildi. Bilgilerinden yararlanarak Ulusal Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi kurulmaya ve genelleştirmeye çalışılmıştır. Öğretmen sıkıntısı bu kurumların sorunlarından biriydi. Bu kurumlara öğretmen yetiştirmek için öğrenciler Avrupa'ya gönderildi ve öğretmenler yurt dışından getirildi. Ancak; onlar geçici önlemlerdi. Son olarak, “Kız Öğrenci Enstitüleri” ve “Kız Kızları” Sanat Okulu (Kız Kız Okulu) için öğretmen yetiştirmek amacıyla 1934 yılında Ankara'da Kız Meslek Yüksek Okulu (Kız Meslek Öğretmen Okulu) kuruldu. 1935 öğretim yılı. Öte yandan, 1937-1938 öğretim yılında, “Erkek Sanat Okulu” için erkek öğretmen yetiştirmek amacıyla “Erkek Meslek Yüksek Okulu” (Erkek Meslek Öğretmen Okulu) Ankara'da kurulmuştur. 1946 yılında, Üçüncü Ulusal Eğitim Konseyi (Üçüncü Milli Eğitim Şurası) uyarınca, bu okulların süresi üç yıldan dört yıla uzatılmış ve “Kız Teknik Öğretmen Okulu” ve “Kız Teknik Öğretmen Okulu” olarak yeniden adlandırılmıştır. Erkek Teknik Öğretmen Okulu ”(Erkek Teknik Öğretmen Okulu). Yedinci Milli Eğitim Kurulu'na (7.Milli Eğitim Şurası) uygun olarak, bu kurumlar “Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” (Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu) ve “Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” (Erkek Teknik Yüksek

Öğretmen) olarak değiştirildi. Okul) 1962'de. 1950'nin ortalarında yeni bir kurum kuruldu. 1955-1956 öğretim yılında 3 yıl “Ticaret Liseleri” için mesleki öğretmen yetiştirmek amacıyla “Ticaret Öğretmen Okulu” kurulmuştur. 1962 yılında bu okulun süresi dört yıla uzatılmış ve “Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiştir. (Dumanlı, 1991, s.75) Bu öğretmen yetiştirme okulları Milli Eğitim Bakanlığı ve hepsi yatılı okullardı. Bu kurumların öğrencileri bir sınavla seçildi. Kız Teknik Lisesi Mezunları (Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu) “Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” için seçildi. “Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” (Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu) için Art Institute (Endüstri Meslek Lisesi) mezunları seçildi. “Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu” için Ticaret Lisesi mezunları seçildi. Seçme sınavına girmek için öğrenciler aday olarak gösterilmelidir. Prosedürler Eğitim Enstitüleri ile aynıydı. Bu kurumlar ayrı olduğu için, “Eğitim Enstitüleri” gibi değildi. Eğitim ve öğretim faaliyetlerini öğretim ve mesleki bilgilerini öğretmek, seçkin öğretim kadrosu ve seçkin öğrencileri üniversitelere tabi olana kadar bir öğretmen olmanın sevgisini aşılıyarak eğitim faaliyetlerini başarıyla sürdürdüler. 1982 yılında “Kız Meslek Yüksek Okulu”, “Mesleki Eğitim Fakültesi” olarak yeniden yapılandırılmış ve Gazi Üniversitesi'ne başvurmuştur. Öte yandan “Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu”, aynı fakültede “Ticaret ve Turizm Eğitimi Bölümü” (Ticaret ve Turizm Eğitimi Bölümü) adıyla yer almıştır. Aynı tarihte “Erkekler için Yüksek Öğretmen Okulları”, “Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” olarak yeniden isimlendirildi ve bir kez daha İstanbul'da kuruldu. Daha sonra “Teknik Eğitim Fakültesi” adıyla yeniden yapılandırılmış ve ilgili fakültelere tabi tutulmuştur.

2.5. Mesleki Ve Teknik Eğitim

Mesleki Ve Teknik Eğitim Kavramı

Cumhuriyet döneminden önce, 19. yüz yılın ortalarına kadar lonca ve ahilik kapsamında çıraklık yoluyla yürütülen mesleki eğitim, bu tarihlerden itibaren okullaşmaya başlamıştır.

Cumhuriyet kurulduğunda sayıları sınırlı olan mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren bir okul bulunmuyordu. Bu problemin çözümü için 1927'den itibaren çeşitli yollara başvuruldu. Öğretmen yetiştirmek üzere Avrupa ülkelerine öğrenci

gönderilirken, yabancı ülkelerden öğretmen getirildi. Ancak bunlar geçici çözüm yollarıydı. Sonunda bu okullara eğitici yetiştiren öğretmen okulları açıldı.

Bu okullardan ilki 1934-1935 öğretim yılında Kız Meslek Öğretmen Okulu, ikincisi 1937-1938 öğretim yılında Erkek Meslek Öğretmen Okulu, üçüncüsü ise 1955-1956 öğretim yılında Ticaret Öğretmen Okulu adlarıyla açıldı.

Bu okullardan ilki 1934-1935 öğretim yılında Kız Meslek Öğretmen Okulu adıyla açılmış; ileriki yıllarda Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu adını almış, 1982’de Mesleki Eğitim Fakültesi’ne dönüşmüştür. İkincisi ise 1937-1938 öğretim yılında Erkek Meslek Öğretmen Okulu adıyla açılmış, daha sonra Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu olmuş ve 1982’de de Teknik Eğitim Fakültesi adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Mesleki eğitime öğretmen yetiştirmek amacıyla açılan üçüncü yüksekokul ise 1955’de açılan, 1955-1956 öğretim yılında eğitime başlayan Ticaret Öğretmen Okulu olmuştur.

Tanım ve Arka plan Webster’ın sözlüğünde tanımlandığı şekilde mesleki eğitim - “endüstride veya tarımda veya ticarete özel bir meslek için eğitim” (Webster, 1993).

Bu, bu uygulamanın ne zaman başladığı sorusunu gündeme getiriyor, eğer bugün hala pratikte ise, hangi formda ve bugünün ileri toplumunda gerekli bir uygulama ise.

Bu eğitim uygulaması eski Mısırlılara, Babillere ve Doğu’lar dayanmaktadır. Bu zamanlarda iktidar liderleri ya da hükümet örgütlü eğitime çok az ihtiyaç duyuyor ya da hiç ihtiyaç duymuyordu, ancak hâlâ yetenekli esnaflara ihtiyaç vardı. Beceriler, genellikle bir baba veya usta zanaatkârdan bir çıraklık şeklinde öğrenildi. Çıraklığın amacı değerli olduğunu kanıtlayacak kadar yetenekli olmaktı. Değerli işçiler güvenli işlere kavuşabilmişler ve yaptıkları iş ne olursa olsun başarılı oldukları düşünülmüştür. Bu süreç yüzlerce yıldır devam etti ve yetenekli esnafın kendi toplumlarında değerli ve saygın olmasını sağladı. Bununla birlikte sosyal belirteç olana kadar oldu devam etti (Davis, 2005).

Mesleki eğitimin amacı; Bireyi mümkün olan en yüksek seviyeye bir bütün olarak ulaştırmaktır. Her çeşit eğitim programının, bir amaca hizmet etmesi gerekir. Bu yönden baktığımızda mesleki eğitimin temel amacı da bireyde gereksinim ve güdülenmeyi, mesleki ilgiyi artırarak onu bütünüyle eğitmek olduğunu görüyoruz.

Mesleki Eğitim; Bireye iş hayatındaki ilgi duyduğu meslek ile ilgili beceri, bilgi ve ilgi duyduğu işte alışkanlık kazandığında kişinin yeteneklerini çok yönlü geliştiren eğitim sürecidir (Sezgin, 1982).

Mesleki Eğitim, Üretilebilecek iş ortamına girmek ve o işte iyi bir yere gelmek için ihtiyaç duyulan genel ve mesleki bilgiler beceri, tavır, anlayış, yeterlik ve iş alışkanlığını taktir duyguları ile geliştirerek düzenlenmiş eğitimidir (Ercan,1988).

Dawis ve Lofquist'e göre (1984) mesleki değerler altı kategori altında incelemiştir. Bu altı kategori şu şekildedir: 1. Emniyet 2. Başarı 3. Diğergamlık 4. Rahatlık 5. Statü 6. Özerklik

Pişkin ise (2013) literatürde araştırılan mesleki değerleri ölçümleyen envanterleri incelemiş bunların arasında ki yaygın kullanılanları tespit etmiştir. En yaygın olan mesleki değerlerden on beşi aşağıdaki gibidir:

- 1) Toplumsal Saygınlık: Toplum içinde saygın bir yere sahip olma, davranışlarından ötürü onurlandırılma, itibar ve statü sahibi olma.
- 2) Ekonomik Kazanç: Yüksek yaşam standartlarında yaşam için fazla para kazanma
- 3) Sosyal güvence: İşsizlikten korkma veya gelecekte kendisini güvende hissettirecek gelir veya emeklilik gibi imkanlara sahip olma.
- 4) Güvenlik: İşin tehlikeden uzak, güvenli koşullar ve ortamda yapılması.
- 5) Meslekte İlerleme: Becerilerini ve bilgisini geliştirerek mesleğinde ilerleme imkanları bulmak.
- 6) Yetenekleri Kullanma: Becerilerini ve bilgisini geliştirerek mesleğinde ilerleme imkanları bulmak.
- 7) Yaratıcılık: İşin yeniliğe açık olması, yeni şeyler ve özgün düşünceler keşfetme, tasarım ve bunların uygulanabilme olanağının tanınması.
- 8) Bağımsızlık: Bağımsız olabilmek, yapılan işi başkalarından bağımsız olarak istediği şekilde yapabilme.
- 9) Otorite Güç ve Liderlik: Başka kişileri denetleyecek ve yönetecek bir konumda olmak.
- 10) İkna: İşin başka kişileri ikna ederek, onları etkileyerek belirli eylemlere yöneltme imkanı tanınması.

- 11) Değişiklik: İşlerin çeşitli olması ve sıkça değişik görev ve etkinlikler yapabilme olanağı tanınması. Ayrıca işin yenilikliğe açık olması ve işin kendisini güncelleyebilmesi.
- 12) Düzenlilik: Çalışma saatleri içerisinde yapılan işlerin düzenli ve rutin olması.
- 13) İşbirliği: İşin başka kişilerle işbirliği yapma sorumluluğu onlar ile paylaşma imkanı tanınması.
- 14) Ün Sahibi Olmak-Tanınma: Çevresinde tanınan kişi olmak.
- 15) Özel Yaşam: İşin bireyin özel yaşantısına zaman ayırabilmeye imkan tanınması

Mesleki Eğitimin Önemi

Günümüzde, teknoloji ve bilimde ortaya çıkan hızlı değişim ve gelişme sonucu, Türk sanayii çok boyutlu bir şekle ulaşmıştır. Türkiye'nin kalkınma hedefleri yönünde istenen hızda gelişebilmesi, sanayi ve iş çevreleri tarafından ihtiyaç duyulan miktarda ve nitelikte, orta seviyede mesleki elemanların yetiştirilmesi gerekmektedir olup bu açıdan baktığımızda, mesleki ve teknik eğitimin ülkemiz adına çok büyük önem arz etmekte olduğunu görebiliriz (MEB, 2012).

Şahinkesen; “Gelişmekte olan bir toplumda insan gücü ihtiyacı ancak mesleki teknik eğitimle karşılanabilir” diyerek mesleki eğitimin önemini vurgulamıştır (Şahinkesen, 1993).

Gelişmekte olan ülkelerin en önemli meselelerinden biri mesleki eğitimidir. Geleneksel sektörden modern sektöre işgücü aktarımı sağlıklı bir şekilde ancak mesleki eğitimle mümkün olabilir. Gelişmiş ülkelerde dahi, yaşanan çok hızlı teknolojik değişim sonucu ortaya çıkan üstün vasıflı insan gücü ihtiyacı, konuyu son derece önemli bir noktaya taşımaktadır. Bu nedenle işgücü piyasası kısa süreli düzeltmelere uygun olmadığından, eğitim süreçleri ve onlara bağlı ekonomik ve sosyal maliyetlerin uzun vadeli olmasından dolayı ülkeler eğitim planlamaları yapmaktadırlar. Bu çalışmalar, yaşanan değişimle ilgili olarak uzun vadede iş gücü piyasalarında ortaya çıkabilecek talep değişiklikleri göz önünde bulundurulmak suretiyle yapılmaktadır.

“Teknik mesleki- ortaöğretimin sayı olarak geliştirilememiş olmasının yanısıra, hali hazırda bulunan mesleki ve teknik eğitim veren kurumların verimliliği üzerinde değerlendirme yapılması gereken asıl konudur. Eğitimin planlaması her tür ve seviyede eğitimin yöntemlerini, içeriğini dikkate alma durumundadır. Çünkü eğitim dizgesi bütünsel olarak incelenmelidir. Bu manada yalnızca maliyet ve öğrenci sayısı üzerinde

durulması ile içsel verimin artmasının yetersizliği savunulmaktadır. Kalkınma amacıyla mevcut insan kaynaklarının tam istihdam seviyesinde çalıştırılmasını sağlayan dışsal verim problemi çok büyük önem arz etmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmenlik

Cumhuriyet kurulduğunda sayıları sınırlı olan mesleki ve teknik okullara öğretmen yetiştiren bir okul bulunmuyordu. Bu problemin çözümü için 1927'den itibaren çeşitli yollara başvuruldu. Öğretmen yetiştirmek üzere Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilirken, yabancı ülkelere öğretmen getirildi. Ancak bunlar geçici çözüm yollarıydı. Sonunda bu okullara eğitici yetiştiren öğretmen okulları açıldı (Duman, 2014)

Meslek lisesi müdürleri tarafından, okullaşma oranlarının yükseltilebilmesi için nelerin, nasıl yapılması gerektiğini beş alt dilimde ifade edilmiştir. Bunlar:

- Mesleki eğitimde niteliğin yükseltilmesi,
- Mesleki eğitimin özendirilmesi,
- Mesleki eğitimde sanayicilerin desteğinin alınması,
- Meslek liselerinin kötü imajının ortadan kaldırılması,
- Yeni fikirlerin devlet tarafından desteklenmesi olarak ifade edilmektedir (Çalışkan Maya, 2008).

2.6. İş Sağlığı Güvenliği ve Eğitim

Geleneksel anlamıyla iş sağlığı ve güvenliği; “işyerlerini işin yürütümü nedeniyle oluşan tehlikelerden uzaklaştırmak ve sağlığa zarar verebilecek koşullardan arındırarak, daha iyi bir çalışma ortamı sağlamak için yapılan sistemli çalışmalar” olarak tanımlanmaktadır (Teknikbilimlermyo, 2018).

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların sağlığı ve güvenliği ile ilgilenen bir alandır. Çalışma ortamlarında işlerin yürütülmesi esnasında, bazı sebeplerden kaynaklanan tehlike ve risklere karşı çalışan kişilerin hem sağlığını hem de güvenliğini koruma amacı olan sistematik çalışmalardır. Gereken tedbirlerin alınmama durumu karşısında, insanların sağlığı ve güvenliği ile ilgili risk yaratan neticelerle karşılaşılabilir. İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında risklerin öncelik sıralaması ve derecelendirilmesi çok önemlidir. Çalışma ortamındaki makine ve aletlerin yaratabileceği riskler nedeniyle çalışanların hem sağlığı bozulabilir hem de kendilerinin güvensiz ortamda

bulduklarını bilmeleri nedeniyle, bu durum psikolojik anlamda önemli sıkıntılara neden olabilir. Çalışılan ortamdaki tehlikelerden kaynaklanan riskleri kontrol altına almak, çalışma ortamını tehlike ve riskten uzak bir ortam haline getirebilmek veya riskleri en az seviyeye indirmek, çalışanlar açısından olumlu gelişmeler olmaktadır (Ceylan, 2011)

Güvenlik Kültürü Kavramı ve Eğitim

İş kazalarının kök nedenlerine ve psikolojik sebeplerine yönelik araştırmalar neticesinde iş güvenliği kültürü kavramı ortaya çıkmış ve çalışma hayatında 1980’li yılların ikinci yarısından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği alanındaki büyük gelişmelerin sağlanması işte bu büyük felaketin ardına rastlamaktadır. Sadece nükleer endüstri alanında değil bütün sektörlerde iş sağlığı ve güvenliği alanında gelişmeler yaşanmıştır. Pidgeon, güvenlik kültürünü, “İnançlar, normlar, tutumlar, roller ile tehlike ya da kaza koşulları açısından işçilerin, yöneticilerin, tüketicilerin ve bireylerin maruziyetini azaltmayla ilgili olan sosyal ve teknik uygulamalar setidir.” şeklinde tanımlar (Demirbilek, 2005).

Güvenlik kültürüne ait tanım, literatürde birçok farklı şekilde dile getirilmektedir. Bu tanımlar incelendiğinde, korunma, maruziyet, ortaklık, önleme, değişim, inanç, değer, algılama, tutum vb. birçok kavramın ortak olduğu görülmektedir. Bu kavramların ortaya koyduğu ifadelerden yola çıkarak güvenlik kültürünü, işyerinin tüm kademelerinde görev yapan çalışanın, iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı korunma, maruziyet, önleme, gibi konularda sahip olduğu veya geliştirdiği alışkanlık, ortak davranış, görüş, inanç, ve paylaşımların bütünüdür ifadesi olarak tanımlamak mümkündür. Güvenlik kültürü tüm işletmeyi kapsamakta işletmenin tüm çalışanları tarafından farklı düzeylerde olsa dahi algılanmaktadır. Bu algı kabul edilebilir seviyeye çıkabilmesi için tüm seviyedeki çalışanların güvenlik kültürünün birbirine yaklaştırılması, iş kazalarını önleme konusunda önemli bir husus olacaktır (Aközel, 2013).

“Güvenlik kültürü” ile “güvenlik iklimi” genellikle birbirine karıştırılan ve aynı anlamda olmamakla birlikte birbiriyle ilişkili olan kavramlardır. Nitekim her ikisi de kendilerine özgü yapılardır. Güvenlik kültürü, bütünü yansıttığı için güvenlik ikliminden daha geniştir. Gerçekten, güvenlik iklimi sadece bireylerin güvenlik algılamalarını ve güvenliğe yönelik tutumlarını ifade etmektedir. Ayrıca, örgüt

üyelerinin örgütün güvenlik faaliyeti etkinliğini nasıl gördüğünün bir göstergesidir (Demirbilek, 2008, s.5,Cooper, 1998: xiv).

Ryan ve arkadaşları güvenlik kültürünün genel anlamda şu özellikleri içerdiğini ifade etmiştir:

- 1) Tüm çalışanlar güvenlik düzenlemelerine ve kuralları her zaman uyar.
- 2) Çalışanlar sürekli biçimde tehlikeleri gözlemler ve tehlikeli bir durumla karşılaştığında düzeltmek için inisiyatif alır.
- 3) Tüm çalışanlar güvenlikle alakalı uygulamalara katılmada isteklidir. Güvenlikle alakalı aktivitelere katılıma teşvik edilir.
- 4) Güvenlikle alakalı konularda açık bir iletişim mevcuttur. Bunun gibi durumlarda, disiplin cezası veya azarlanma korkusu yoktur.
- 5) Güvenlikle alakalı ortaya çıkan olayların sonucu, sistemin başarısızlığını tespit etmek ve sistem içerisinde gerekli düzeltmeleri yapmak için bir fırsat olarak görülür.
- 6) Eğitim programları, çalışanların işlerinde güvenliği sağlamaları için gerekli bilgi, beceri ve yeteneği sağlamaktadır.
- 7) Tüm çalışanlar, yapmış oldukları işlerdeki potansiyel tehlikeleri anlarlar ve onları gerekli şekilde değerlendirirler.
- 8) Çalışanlar boş yere risk almazlar.
- 9) Yöneticiler çalışanların gereksiz yere risk almalarına (bilerek veya bilmeyerek) sebep olmazlar.
- 10) Güvenlik konularında, düzenli olarak davranışı temel alan geri bildirim, yaşam şekli olarak görülmektedir. Düzeltici geribildirim sistemi mevcuttur.
- 11) İş arkadaşlarının güvenliğe yönelik destek sağladığı, destekleyici bir çalışma çevresi vardır.
- 12) Tüm iş aktiviteleri ve yönetim tehlikelerin ortadan kaldırılması ve yaralanmaların önlenmesi üzerine odaklanmıştır.

Güvenlik kültürü ve iklim literatürüne yapılan bir gözden geçirme, yazarların çoğunun kendi kültürel yapılarında kültürel olmayan faktörleri, çalışma durumu, bilgi/yetkinlik ve iş doyumunu gibi faktörleri içerdiğini göstermektedir (Bknz. Glendon and Litherland, 2001; Lee and Harrison, 2000; Mearns et al., 2000; Håvold, 2005).

İş sağlığı ve güvenliği şüphesiz ki gerek işverenler gerekse iş görenlerin güvenliği ve sağlığı açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla çalışanların iş güvenliği eğitimi ve bilinci kazanması, mesleki kazalar ve hastalıkları en aza indirecektir. İş güvenliği eğitimi ve bilincinin temel niteliklerini, bu konuda iş gören, işveren ve ilgili kurumlara düşen sorumlulukları açıklamakta fayda vardır(Javstudies, 2018).

Organizasyonların içinde çok açık bir şekilde kendini göstermemekle birlikte bütün organizasyonların kendilerine özgü birer 'Kültür'ü bulunmaktadır. Güvenlik kültürü bu kültürün (örgüt kültürü) bir alt kümesidir. Güvenlik kültürü bakımından pozitif bir niteliğe sahip işletmelerin daha az iş kazasına maruz kalma eğiliminde olduğunu araştırmalar göstermiştir (Gordon, 1992).

Bu nedenle dünya üzerindeki endüstrilerin birçoğu rutin görevler sırasında meydana gelmesi muhtemel büyük ölçekli afetleri ve kazaları potansiyel olarak azaltmak amacıyla güvenlik kültürü kavramına odaklanmışlardır (Cooper, 2000).

Zamanla “İş güvenliği kültürü” iş kazalardan korunma konusunda anahtar faktör haline gelmiş, konuyla ilgili olarak, üst yönetimin, mesleki iş güvenliği ile ilgili kişisel davranış ve tutumları aracılığı ile ortaya koyduğu yönetim şekli birinci derecede öneme sahip olmuştur (Esin, 2005).

İSG Tutum Ve Yeterlik

Farkındalık, kişilerin kendi tutum ve davranışlarının ne ölçüde farkında olduklarını belirtmek için kullanılan bir kavramdır (Kağıtçıbaşı, 2010).

Güvenlik farkındalığı ise, çalışanların, iş çevresindeki risklerden kaçınmaya yönelik kişisel yetenek ve sorumlulukları hakkındaki algılarını, yargılarını ve farkındalığını belirleyen düşünce yapıları olarak tanımlanmaktadır (Pags, 2018).

Yapılan çalışmalar güvenlik farkındalığının iş güvenliği ile ilgili davranışlar üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Dursun, 2013).

Güvenlik kültürü, örgüt kültürü bütününün bir alt elemanı olarak özellikle sağlık ve güvenlik sorunlarına ilişkin değer ve inançların yansıtıldığı örgüt kültürünün bir alt oluşumu niteliğindedir (Clarke, 1999). Farklı tanımlar kullanılmakla birlikte, “güvenlik kültürü” veya “güvenlik iklimi” kavramlarının özelliklerini “kültür” kavramının özelliklerinden ayrı düşünmemek gerekir (Demirbilek, 2008).

Eğitimin Mesleki Yaşam Üzerindeki Etkisi

Bir bireyin hayatı boyunca mesleki etütler ve davranışlarından kazandığı tecrübelerin tümüdür (Güney, 2004).

Morrow da mesleğe bağlılığı benzer bir şekilde mesleğin kişinin yaşamında önemli hale gelmesi olarak tanımlamıştır (Morrow, 1983).

Mesleki bağlılık bireyin yaşam tatminini artıracaktır. Çünkü iş yaşamı ve bireyin mesleği onun yaşamının bir parçasıdır. Bireyin mesleğine bağlı olması, mesleğinden ayrılmayı düşünmüyor olması ve bireyin yaşam tatmini ile pozitif ilişkili olması beklenir. Mesleki bağlılık bu çalışmada bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Kişi kendisini yetiştirmek ve mesleğinde ilerleyebilmek için uzun vadeli fikir ve planlar geliştirmektedir. Blau' ya göre kişilerin bu türdeki çabaları, çeşitli yayın organlarından, mesleki ve eğitim kurumlarından ve çeşitli olanaklardan yararlanmaları, mesleklerine ilişkin toplantılara katılmalarıyla ölçülebilmektedir (Blau, 1985).

Yaşam tatmini kişinin yaşam kalitesini bir bütün olarak değerlendirildiğinde elde ettiği pozitif değerdir. Bir başka deyişle kişinin sürdürmüş olduğu yaşamı ne kadar sevdiği ile ilgilidir. Yaşam tatmini ile eş anlamlı iki sözcük bulunmaktadır. Bunlar mutluluk ve öznel esenliktir (Saris vd., 1996).

Yaşam tatminini etkileyen temel faktörler şunlardır: Özgürlük, demokrasi, açık fikirli olmak, aktif olmak, politik istikrar, kendi hayatının kontrolünün kendi elinde olduğunu hissetmek, fiziksel ve ruhsal olarak sağlam olmak, evli olmak, ailesi ve arkadaşlarıyla iyi ilişkiler içerisinde bulunmak, spor yapmak, güvenilir bir bölgede yaşamak, sosyal çevrenin geniş olması, pozitif bireysel kimlik (Khakoo, 2004; Dockery, 2004).

İş Sağlığı Ve Güvenliğinde Eğitimin Önemi Ve Etkisi

Hem büyüyen ekonomimize hem de yeni İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kanunundaki düzenlemelere paralel olarak İSG alanında eğitilmiş nitelikli insan gücüne duyulan talep artmıştır. Ülkemizde en yaygın formal İSG eğitimi Meslek Yüksekokullarında (MYO) verilmektedir. Bu ihtiyaca cevap verebilmek için gerek vakıf gerekse devlet üniversitelerinin MYO'ları bünyesinde oluşturulan İş Sağlığı ve Güvenliği, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği programlarının sayısı hızla artmaktadır. 2011 yılında bu alanda eğitim veren toplam 15 program varken 2012 yılında bu sayı 25'e çıkmıştır. Ayrıca bu programlara alınan öğrenci sayısı da 840'dan 1580'e yükselmiştir. İSG gibi disiplinler

arası, yeterli eğitim ve deneyime mutlak ihtiyaç duyulan bir alanda, bu hızlı artış eğitimin kalitesi gibi başka problemleri beraberinde getirmektedir (ÖSYM,20012).

Gerek Dünyada gerekse Türkiye’de iş kazaları çok ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. İş kazaları binlerce insanın yaşamını yitirmesine, sakat kalmasına ve ciddi ekonomik kayıpların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. İş kazaları, bütün ülkelerin ortak sorunu olmasına rağmen, gerekli önlemlerin alınmasıyla beraber belli oranlarda azaltılabilir. Bu önlemlerin alınmasında yetersiz kalan ülkeler kazalardan daha fazla etkilenmektedir(Konakosgb, 2018).

Eğitim bireylerin kişisel gelişimlerine etki eden, davranış ve tutumlarını düzenleyen, yeteneklerine nitelik kazandıran, kişinin fikirsel dünyasını olumlu yönde değiştiren bir olgudur (Aydınli, 2004).

“Eğitim, iş görenlerin işlerini daha iyi yapabilmelerini ve bunun sonucunda hem kendilerinin hem de işletmenin daha iyi duruma geçmesini sağlayacak yetenekleri geliştirmeyi amaçlar (Özkalp, 2005)

İşletmeler iş mekânları ve koşulları açısından ne denli güvenli şartlara sahip olsa da iş güvenliği eğitimi olmaksızın iş güvenliğinin tam olarak yerine getirildiğini söylemek imkansızdır. İş görenlerin sağlıklı bir biçimde işlerinin yürütebilmesi için kesinlikle iş güvenliğinin içeriği konusunda eğitim alması, işyerlerinde bu eğitimi uygun davranışlar içinde bulunmaları gerekmektedir (Şardan, 2000).

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler 473 C.18, S.3 İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında olmazsa olmazlardan olan eğitim ve bilgilendirme konuları Kanun’da yerini almıştır. Eğitimin bilhassa işe başlamadan önce verilmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır.

İş güvenliği eğitimleri; iş görenlerin işlerini sağlıklı ve güvenli bir biçimde yürütebilmesi, istenmeyen durumların ortadan kaldırılması, işçinin sağlığının korunması adına işletmeler bünyesinde gerçekleşen, iş görenleri muhatap alan planlı programlı eğitimsel çalışmalar olarak nitelendirilebilmektedir (Tekin, 1992).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 16. maddesinde düzenlenen çalışanların bilgilendirilmesini hükme bağlamış ve işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla işvereni, çalışanların ve çalışan temsilcilerinin

işyerinin özelliklerine göre, işyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, ilk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri, risk değerlendirmesi sonucu elde edilen bilgilerin ve kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumlulukların bilgilendirilmesi hususlarında yükümlü kılınmıştır (md.16/6331 İSGK).

İşçi sağlığı ve iş güvenliği hem çalışanlar hem de işverenler açısından önemlidir. Kuşkusuz çalışanların görüşü açısından sağlık ve güvenliğin önemi açıktır. Çünkü onların iş ortamında yaşamları ve gelecekleri risk altındadır. Çalışanın endüstrileşmenin yol açtığı tehlikelerden, özellikle yaşamına, vücuduna ve sağlığına yönelik tehditlerden ve zararlardan korunması gereği ortaya çıkmıştır. Çünkü iş kazası ve meslek hastalıkları işçiyi gelirinden yoksun bırakma tehlikesi yanında onun gelirinde bir azalmaya ya da işsiz kalmasına neden olabilir. Dahası iş kazası veya meslek hastalığı sonucu işçinin sakat kalması veya ölümü durumunda ailesi de maddi ve manevi kayıplara uğrayacaktır. Diğer taraftan çağdaş toplumda bir işverenden personelin sağlık ve güvenliğini koruyucu nitelikte çalışma koşulları sağlaması beklenir. Bu beklenti, hem işverenin çalışanlarına karşı yerine getirmesi gereken sosyal sorumluluğundan, hem de verimliliği artırma gayesinden kaynaklanır. Personelin sağlık ve güvenliğinin korunması eylemi, onları çevresel kirlilikler, yüksek gürültü düzeyleri, korumasız makine, radyasyon vb. gibi tehlikelerden koruyan bir çalışma çevresi yaratmayı içerir (Bingöl, 2006).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, branş ve teknik öğretmenlerin güvenlik kültürü ve onu etkileyen faktörleri incelemektir. Öğretmenler incelenerek toplanan bilgiler, güvenlik kültürlerini ve onu etkileyen faktörleri anlamada yardımcı olabilir. Milli Eğitim Kurumu elde edilen sonuçları güvenlik kültürünü geliştirmek” için kullanabilir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Mesleki eğitim veren öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığı ne kadar yüksek olursa eğitim verdiği öğrencilerin bu konudaki farkındalığı çok daha iyi olacaktır. Buda öğrencilerin mesleki hayatında daha donanımlı olmasını sağlayacaktır. Çalışma öncesi daha önce yapılan tez ve makaleler incelenmesi ve çeşitli alanlarda ve sektörler üzerinde güvenlik kültürü çalışmaları yapılmış fakat bu alanda daha önceden Milli Eğitim bünyesinde çalışan öğretmenlerin güvenlik kültürü alanında herhangi bir araştırma yapıldığı görülmemiştir. Yaptığımız çalışma eğitim sektöründe eksikliklerin giderilmesine katkısı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.3. Araştırmanın Yeri ve Tarihi

Bu çalışmamız girişimsel olmayan araştırmalar etik kurulu başkanlığının onay yazısı ile 2017 Ekim ayı içerisinde Kars ilinde anket yapılarak veri dökümleri sağlanmıştır.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliği ile alakalı tehlike sınıflarının içerisinde az tehlikeli sınıfında bulunan Okullarda çalışan Öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliğini etkileyen faktörleri tanımlayabilmek için örneklem grubuna birebir anket yoluyla bilgiler elde edilen sonuçların Kars'ta Meslek liselerinde çalışan Branş ve Teknik öğretmenler genelleme amaçlanmıştır.

3.5. Araştırmanın Modeli

Araştırma öncelikli literatür taraması yapılarak alan hakkında bilgiler sağlanmış ve tarama modeli olan ilişkisel alanları incelenmiş. Tarama yöntemi olan ilişkisel alanları, değişkenler ve birbiriyle olan ilişkileri belirlemek, muhtemel sonuçları tahmin de kullanılır.

3.6. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada verilere ulaşmak için öğretmenlere anket çalışmasından yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır.

Anket olarak Ahmet YURTÇU tarafından lisansüstü çalışması amacıyla 2015 yılında Amasya ilinde meslek liseleri için geliştirilen tutum ve yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Ankette 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanıp 20 sorudan oluşmaktadır. Likert ölçeğinde, öğretmenlerden her bildirim için alttaki cevaplardan bir tanesi seçilmesi istenir: (a) kesinlikle katılmıyorum; (b) katılmıyorum; (c) tarafsız; (d) katılıyorum; (e) kesinlikle katılıyorum). Daha önce yapılmış çalışmalar incelendiğinde bu yöntem birçok anket çalışmasında kullanıldığı saptanmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin demografik bilgilerini öğrenmek için ankete 4 soru daha eklenmiştir.

3.7. Araştırma Soruları

Branş ve teknik öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği farkındalık düzeylerinin karşılaştırılması Kars ili örneği

1. Branş ve teknik öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?
2. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?
3. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

4. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?
5. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve Yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
6. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve Yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?
7. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve Yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
8. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve Yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
9. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
10. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
11. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?
12. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
13. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?
14. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?
15. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

3.8. Araştırmanın Varsayımları

Ankete katılan öğretmenler sorulara doğru cevap verdikleri ve öğretmenlerin birbirlerinin etkileri altında kalmadıkları varsayılmaktadır.

3.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada kullanılan bilgiler, uygulanan anket formu ve rastgele yöntemle seçilen Öğretmenler ile sınırlıdır.

3.10. Araştırma Verilerinin İstatiksel Analizi

Çalışmadaki Anket formu ile elde edilen veriler Windows 24.0 SPSS programına girilerek aralarında ki ilişki Ki-Kare testi kullanılarak sınanmıştır.

3.11. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Kars ili Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Meslek liselerinde çalışan yaklaşık 650 öğretmenden oluşmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini anketlerimize gönüllü olarak katılmayı kabul eden 206 öğretmenden oluşmaktadır. Bu çalışmada rasgele seçim örneklem yöntemi kullanıldı.

3.12. Değişkenler

Araştırmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, branş, mesleki kıdem durumudur. Bağımlı değişken ise iş sağlığı ve güvenliği kültürüdür.

3.13. Veri Toplama Yöntemi ve Biçimi

Ahmet Yurtçu'nun geliştirmiş olduğu iş sağlığı ve güvenliği Kültürü anketi uygulaması bu çalışmada kullanımı mesleki ve teknik Anadolu lisesinde görev yapan teknik ve branş öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği farkındalığının tespiti amacıyla oluşturulan “iş sağlığı ve güvenliği Kültürü” dür. Anket formuna katılımcının yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, mesleki kıdemi, branşı, öğrenmek için 5 soruluk bir bölüm oluşmaktadır.

Anket uygulaması Milli Eğitim bakanlığı yapısında Kars ilinde (ilçeler dâhil) yer alan 15 meslek lisesi içerisinde çalışan yaklaşık 650 öğretmen içerisinde araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 206 (%31,69) öğretmenlere dağıtıldı ve anketlerin doldurulması istendi. Öğretmenlerin doldurmuş oldukları anket sonuçları elde edilen verilerin analizleri, Windows 24.0 SPSS programı kullanılarak yapıldı. Windows 24.0 SPSS programı ile yapılan güvenilirlik analizinde $\alpha=0,955$ gibi çok yüksek güvenilirlik gösteren seviyede bir orana ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın amacı araştırmacı tarafından hedef doğrultusunda Kars ili ve ilçesinde bulunan toplam 15 meslek lisesinin içinden seçilmiş 7 okul rastgele yöntemle ziyaret edildi. Ankete gönüllü olarak katılmayı kabul eden 206 öğretmen ile birebir anket dolduruldu. Anketi dolduracak olan öğretmenlere, anket doldurulmadan önce bu çalışmanın amacı ve nasıl doldurulacağı anlatıldı.

Öğretmenler tarafından doldurulan 206 anket formu içerisinde yanlıştır ve doğru şekilde doldurulan 200 (%97,08) anket formu değerlendirilmiştir.

3.14. İstatiksel Analiz

Çalışmamızın İstatiksel verilerin değerlendirilme aşamasında anket formunun birinci kısmında yer alan beş soru aşağıda yazıldığı gibidir. Branşınız: Elektronik- Elektrik Teknolojisi, Motorlu Araçlar /Otomotiv Teknolojisi, Dekorasyon-Mobilya /Ağaç İşleri Teknolojisi, Bilişim Teknolojileri, Üretim /Giyim Teknolojileri, Makine Teknolojileri, İklimlendirme/ Tesisat Teknolojisi, Metal işleri Teknolojileri, diğer kategorileri altında toplandı. Eğitim durumu ile ilgili soru dört kategori (lisans, Ön lisans, doktora, yüksek lisans) de toplanan bilgiler birleştirilerek, (lisans ve ön lisans, yüksek lisans ve doktora) iki kategori altında değerlendirildi. Doktora ve altı, lisans ve altı seçenekleri altında birleştirildi. Cinsiyetiniz ile ilgili soruya verilen bilgiler de hiçbir düzenleme yapılmamıştır. Yaş ile ilgili soruya dört kategori (yaş 20-30, yaş 31-40, yaş 41-50, yaş 51 ve üzeri) altında toplanan veriler birleştirilerek üç kategori (20-40, 41-50, 51 ve üzeri) altında değerlendirildi. 20-30 yaş ve 31-40 yaş seçenekleri 20-40 yaş kategorisinde birleştirildi. Mesleki kıdem sorusu ile beş kategori (1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl, 21 yıl ve üstü) altında toplanan veriler birleştirilerek üç kategori altında değerlendirildi. 1-5 yıl seçeneği 6-10 yıl seçeneği ile 1-10 yıl olarak, 11-15 yıl seçeneği ve 16-20 yıl seçeneği 11-20 yıl olarak iki kategori altında birleştirildi.

İkinci bölümde ise Ahmet YURTÇU tarafından hazırlanan altı soruluk iki seçenekli (Evet-Hayır) kişisel farkındalık ve yeterlik anketi katılımcılara uygulanmıştır.

Üçüncü bölümde Çalışma Ortamındaki Çalışanların Farkındalık ve Yeterlik Durumunda iki şıklı (Evet- Hayır) 4 soru sorulmuştur. Dördüncü bölüm Tutum ve Yeterlik te is 20 soru sorulmuştur.(Yeterli değilim, Biraz yeterliyim), (Oldukça yeterliyim, Çok yeterliyim) birleştirilerek 3 şikka dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler SPSS programına yüklendi. Katılımcıların yaşları, eğitimleri, Branşları, Cinsiyetleri, mesleki kıdemi ile İş sağlığı ve güvenliği kültürü anketine vermiş oldukları cevaplar ve

Branş öğretmenler ile Teknik öğretmenler arasındaki ilişki ki-kare testi uygulanarak sınıandı. Öğretmenlerimizin üç kategori altında toplanan cevaplarının dağılımları yüzdesel tablo haline getirildi.

4. BULGULAR

Bu bölümde anket formu aracılığı ile katılımcılardan toplanan verilerin SPSS programı ile istatistiki olarak değerlendirilmiş olup sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

4.1. Ön Tanımlı Tespitler

Anket formunun ilk bölümünü oluşturan cinsiyet, kıdem, yaş, ile ilgili bulgular ile tutum ve yeterlik sorularına verilen cevapların güvenilirlik testi sonuçları ve yüzdesel dağılım tablosu aşağıda anlatılmıştır.

Tablo 1: Veri Özeti Branş Öğretmenleri İçin

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	100	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	100	100,0

^a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Tablo 2: Veri Özeti Teknik Öğretmenleri İçin

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	100	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	100	100,0

^a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Tablo 3: Güvenirlik Analizi Branş Öğretmenleri İçin

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,955	,955	20

Tablo 4: Güvenirlik Analizi Teknik Öğretmenleri İçin

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,953	,953	20

Tablo 5: Soru İstatistikleri Branş Öğretmenler İçin

Branş Öğretmenleri İçin				
No	Sorular	Mean	Std. Deviation	N
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili atölye ortamındaki risk etmenlerini gözlemleyebilir misin?(fiziksel	2,4	1,07309	100
2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?	2,51	1,01	100
3	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgi yardım almadan risk değerlendirmesi yapabilir misiniz?	2,16	1,16098	100
4	Koordinatörlük yaptığınız işletmelerdeki risk etmenlerini tespit edebilir misiniz?	2,18	1,05773	100
5	Öğrencilerinizin ara dinlenmelerini nasıl değerlendirdiklerini bilir misiniz?	3,05	0,9783	100
6	Öğrencilerinizin psikolojik olarak hazır bulunuşluk seviyelerini tespit edebilir misiniz?	3,12	1,08507	100
7	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibi misiniz?	2,65	1,1044	100
8	Atölyede malzemelerin yerleşimlerini yardım almadan en uygun şekilde yapabilir misiniz?	2,33	1,17254	100
9	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?	2,01	1,33708	100
10	Atölyede uyulması gereken talimatları hazırlayabilir misiniz?	2,4	1,33333	100
11	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini takip edebilir misiniz?	2,25	1,23399	100
12	İlk yardım konusunda yeterli misiniz?	2,66	1,28094	100
13	Yangın söndürme tüplerini kullanabilir misiniz?	2,69	1,28468	100
14	Acil bir durumla karşılaştığınızda soğukkanlı davranabilir misiniz?	3,28	1,24787	100
15	Her yıl en az bir kere tatbikatlara katılır mısınız?	2,72	1,23157	100
16	Meydana gelen büyük, küçük kazaların ve ramak kala olayların kaydını tutuyor musunuz?	2,48	1,32177	100
17	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sağlık güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyor musunuz?	2,65	1,1044	100
18	Çalışma hayatınızda hukuksal hak ve sorumluluklarınızı biliyor musunuz?	3,03	1,05844	100
19	Elle taşınması gereken bir malzemeyi en doğru şekilde nasıl taşıyacağınızı biliyor musunuz?	2,92	1,13422	100
20	Hangi el aletinin hangi işte, nerede ve ne zaman kullanacağını biliyor musunuz?	2,93	1,13043	100

Tablo 6: Soru İstatistikleri Teknik Öğretmenler İçin

Teknik Öğretmenler İçin				
No	Sorular	Mean	Std. Deviation	N
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili atölye ortamındaki risk etmenlerini gözlemleyebilir misin?(fiziksel	3,08	1,1431	100
2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?	3,06	1,03299	100
3	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgi yardım almadan risk değerlendirmesi yapabilir misiniz?	2,78	1,0971	100
4	koordinatörlük yaptığımız işletmelerdeki risk etmenlerini tespit edebilir misiniz?	2,77	1,19642	100
5	Öğrencilerinizin ara dinlenmelerini nasıl değerlendirdiklerini bilir misiniz?	3,57	1,03724	100
6	Öğrencilerinizin psikolojik olarak hazır bulunuşluk seviyelerini tespit edebilir misiniz?	3,69	1,06073	100
7	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibi misiniz?	3,25	1,16667	100
8	Atölyede malzemelerin yerleşimlerini yardım almadan en uygun şekilde yapabilir misiniz?	3,31	1,33102	100
9	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?	2,62	1,41264	100
10	Atölyede uyulması gereken talimatları hazırlayabilir misiniz?	3,21	1,2415	100
11	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini takip edebilir misiniz?	3,13	1,26055	100
12	İlk yardım konusunda yeterli misiniz?	3,32	1,15365	100
13	Yangın söndürme tüplerini kullanabilir misiniz?	3,2	1,13707	100
14	Acil bir durumla karşılaştığınızda soğukkanlı davranabilir misiniz?	3,39	1,06263	100
15	Her yıl en az bir kere tatbikatlara katılır mısınız?	2,98	1,21423	100
16	Meydana gelen büyük, küçük kazaların ve ramak kala olayların kaydını tutuyor musunuz?	2,74	1,21123	100
17	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sağlık güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyor musunuz?	3,05	1,08595	100
18	Çalışma hayatınızda hukuksal hak ve sorumluluklarınızı biliyor musunuz?	3,39	1,0721	100
19	Elle taşınması gereken bir malzemeyi en doğru şekilde nasıl taşıyacağınızı biliyor musunuz?	3,27	1,19642	100
20	Hangi el aletinin hangi işte, nerede ve ne zaman kullanacağını biliyor musunuz?	3,52	1,38155	100

Tablo 7: Soru İstatistikleri Ortak Gösterim

No	Sorular	Branş Öğretmenleri İçin			Teknik Öğretmenler İçin		
		Mean	Std. Deviation	N	Mean	Std. Deviation	N
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili atölye ortamındaki risk etmenlerini gözlemleyebilir misiniz?(fiziksel	2,4	1,07309	100	3,08	1,1431	100
2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?	2,51	1,01	100	3,06	1,03299	100
3	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yardım almadan risk değerlendirmesi yapabilir misiniz?	2,16	1,16098	100	2,78	1,0971	100
4	Koordinatörlük yaptığınız işletmelerdeki risk etmenlerini tespit edebilir misiniz?	2,18	1,05773	100	2,77	1,19642	100
5	Öğrencilerinizin ara dinlenmelerini nasıl değerlendirdiklerini bilir misiniz?	3,05	0,9783	100	3,57	1,03724	100
6	Öğrencilerinizin psikolojik olarak hazır bulunuşluk seviyelerini tespit edebilir misiniz?	3,12	1,08507	100	3,69	1,06073	100
7	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibi misiniz?	2,65	1,1044	100	3,25	1,16667	100
8	Atölyede malzemelerin yerleşimlerini yardım almadan en uygun şekilde yapabilir misiniz?	2,33	1,17254	100	3,31	1,33102	100
9	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?	2,01	1,33708	100	2,62	1,41264	100
10	Atölyede uyulması gereken talimatları hazırlayabilir misiniz?	2,4	1,33333	100	3,21	1,2415	100
11	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini takip edebilir misiniz?	2,25	1,23399	100	3,13	1,26055	100
12	İlk yardım konusunda yeterli misiniz?	2,66	1,28094	100	3,32	1,15365	100
13	Yangın söndürme tüplerini kullanabilir misiniz?	2,69	1,28468	100	3,2	1,13707	100
14	Acil bir durumla karşılaştığınızda soğukkanlı davranabilir misiniz?	3,28	1,24787	100	3,39	1,06263	100
15	Her yıl en az bir kere tatbikatlara katılır mısınız?	2,72	1,23157	100	2,98	1,21423	100
16	Meydana gelen büyük, küçük kazaların ve ramak kala olayların kaydını tutuyor musunuz?	2,48	1,32177	100	2,74	1,21123	100
17	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sağlık güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyor musunuz?	2,65	1,1044	100	3,05	1,08595	100
18	Çalışma hayatınızda hukuksal hak ve sorumluluklarınızı biliyor musunuz?	3,03	1,05844	100	3,39	1,0721	100
19	Elle taşınması gereken bir malzemeyi en doğru şekilde nasıl taşıyacağınızı biliyor musunuz?	2,92	1,13422	100	3,27	1,19642	100
20	Hangi el aletinin hangi işte, nerede ve ne zaman kullanacağını biliyor musunuz?	2,93	1,13043	100	3,52	1,38155	100

Tablo 8: Güvenilirlik Analizi İstatistikleri Branş Öğretmenleri İçin

Branş Öğretmenleri İçin					
No	Sorular	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili atölye ortamındaki risk etmenlerini gözlemleyebilir misin?(fiziksel	50,02	268,727	0,713	0,952
2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?	49,91	268,81	0,759	0,952
3	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgi yardım almadan risk değerlendirmesi yapabilir misiniz?	50,26	262,235	0,834	0,95
4	koordinatörlük yaptığınız işletmelerdeki risk etmenlerini tespit edebilir misiniz?	50,24	266,932	0,778	0,951
5	Öğrencilerinizin ara dinlenmelerini nasıl değerlendirdiklerini bilir misiniz?	49,37	276,983	0,522	0,955
6	Öğrencilerinizin psikolojik olarak hazır bulunuşluk seviyelerini tespit edebilir misiniz?	49,3	274,596	0,533	0,954
7	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibi misiniz?	49,77	266,846	0,745	0,952
8	Atölyede malzemelerin yerleşimlerini yardım almadan en uygun şekilde yapabilir misiniz?	50,09	264,85	0,753	0,952
9	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?	50,41	262,931	0,697	0,952
10	Atölyede uyulması gereken talimatları hazırlayabilir misiniz?	50,02	262,464	0,711	0,952
11	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini takip edebilir misiniz?	50,17	262,708	0,768	0,951
12	İlk yardım konusunda yeterli misiniz?	49,76	265,8	0,659	0,953
13	Yangın söndürme tüplerini kullanabilir misiniz?	49,73	265,048	0,675	0,953
14	Acil bir durumla karşılaştığınızda soğukkanlı davranabilir misiniz?	49,14	266,768	0,653	0,953
15	Her yıl en az bir kere tatbikatlara katılır mısınız?	49,7	267,667	0,639	0,953
16	Meydana gelen büyük, küçük kazaların ve ramak kala olayların kaydını tutuyor musunuz?	49,94	261,633	0,738	0,952
17	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sağlık güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyor musunuz?	49,77	267,593	0,723	0,952
18	Çalışma hayatınızda hukuksal hak ve sorumluluklarınızı biliyor musunuz?	49,39	269,149	0,711	0,952
19	Elle taşınması gereken bir malzemeyi en doğru şekilde nasıl taşıyacağınızı biliyor musunuz?	49,5	268,01	0,691	0,952
20	Hangi el aletinin hangi işte, nerede ve ne zaman kullanacağını biliyor musunuz?	49,49	266,879	0,726	0,952

Tablo 9: Güvenilirlik Analizi İstatistikleri Teknik Öğretmenler İçin

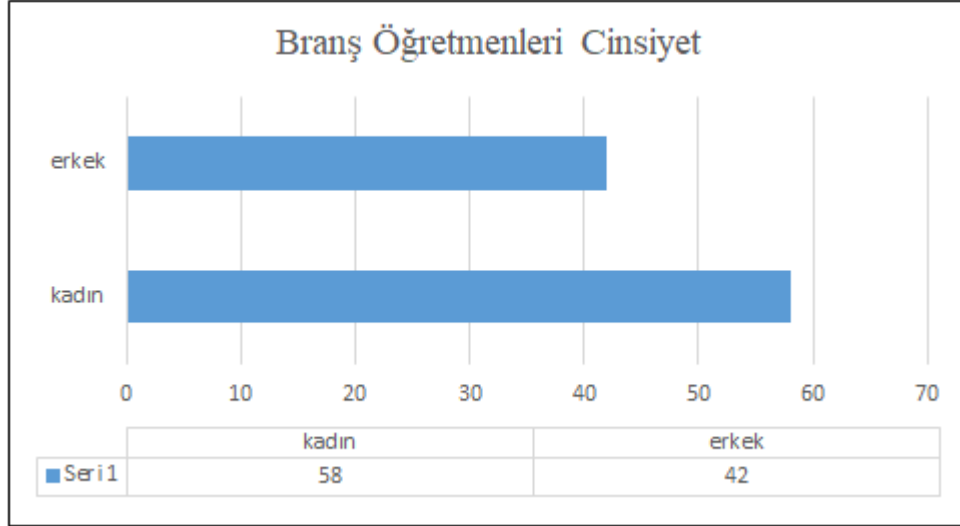
Teknik Öğretmenler İçin					
No	Sorular	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili atölye ortamındaki risk etmenlerini gözlemleyebilir misiniz?(fiziksel	60,25	275,422	0,425	0,954
2	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?	60,27	269,048	0,671	0,951
3	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgi yardım almadan risk değerlendirmesi yapabilir misiniz?	60,55	266,816	0,693	0,95
4	koordinatörlük yaptığınız işletmelerdeki risk etmenlerini tespit edebilir misiniz?	60,56	262,673	0,741	0,949
5	Öğrencilerinizin ara dinlenmelerini nasıl değerlendirdiklerini bilir misiniz?	59,76	271,497	0,593	0,952
6	Öğrencilerinizin psikolojik olarak hazır bulunuşluk seviyelerini tespit edebilir misiniz?	59,64	272,859	0,538	0,952
7	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibi misiniz?	60,08	264,478	0,712	0,95
8	Atölyede malzemelerin yerleşimlerini yardım almadan en uygun şekilde yapabilir misiniz?	60,02	256,747	0,805	0,948
9	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?	60,71	262,026	0,63	0,951
10	Atölyede uyulması gereken talimatları hazırlayabilir misiniz?	60,12	260,208	0,776	0,949
11	İş ekipmanlarının periyodik kontrollerini takip edebilir misiniz?	60,2	259,172	0,791	0,949
12	İlk yardım konusunda yeterli misiniz?	60,01	265,566	0,69	0,95
13	Yangın söndürme tüplerini kullanabilir misiniz?	60,13	263,468	0,761	0,949
14	Acil bir durumla karşılaştığınızda soğukkanlı davranabilir misiniz?	59,94	264,461	0,789	0,949
15	Her yıl en az bir kere tatbikatlara katılır mısınız?	60,35	263,725	0,701	0,95
16	Meydana gelen büyük, küçük kazaların ve ramak kala olayların kaydını tutuyor musunuz?	60,59	267,335	0,607	0,951
17	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sağlık güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyor musunuz?	60,28	266,143	0,72	0,95
18	Çalışma hayatınızda hukuksal hak ve sorumluluklarınızı biliyor musunuz?	59,94	267,855	0,679	0,95
19	Elle taşınması gereken bir malzemeyi en doğru şekilde nasıl taşıyacağınızı biliyor musunuz?	60,06	261,289	0,779	0,949
20	Hangi el aletinin hangi işte, nerede ve ne zaman kullanacağını biliyor musunuz?	59,81	258,337	0,734	0,95

4.1.1. Cinsiyet

Katılımcılardan cinsiyetlerini seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre toplam 58 çalışan ya da çalışma örneğinin %58 Kadın, 42 çalışan ya da çalışma

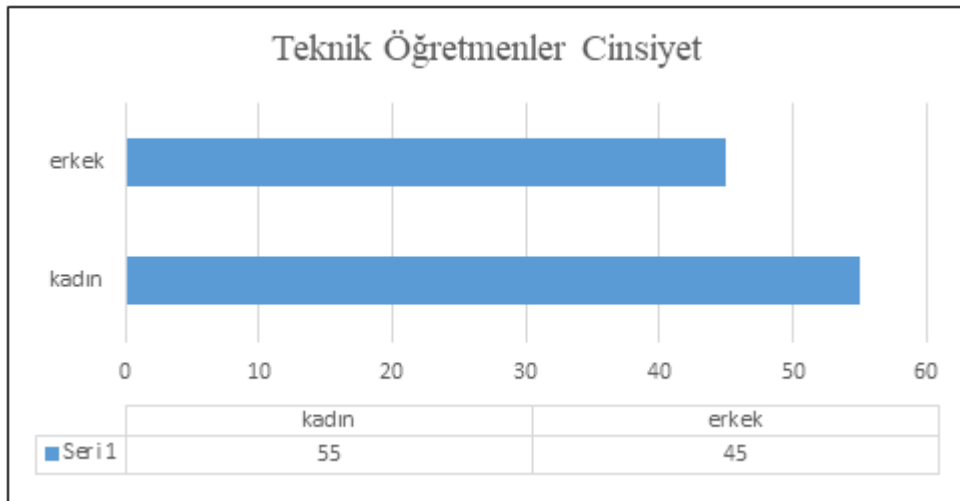
örneğinin % 42 erkek cinsiyete sahip olduğunu bildirmiştir. Yüzdesel veriler Şekil 3'te gösterilmektedir.

Şekil 3: Branş Öğretmenleri Cinsiyet

Katılımcılardan cinsiyetlerini seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre toplam 55 çalışan ya da çalışma örneğinin %55 Kadın, 45 çalışan ya da çalışma örneğinin % 45 erkek cinsiyete sahip olduğunu bildirmiştir. Yüzdesel veriler Şekil 4'te gösterilmektedir.

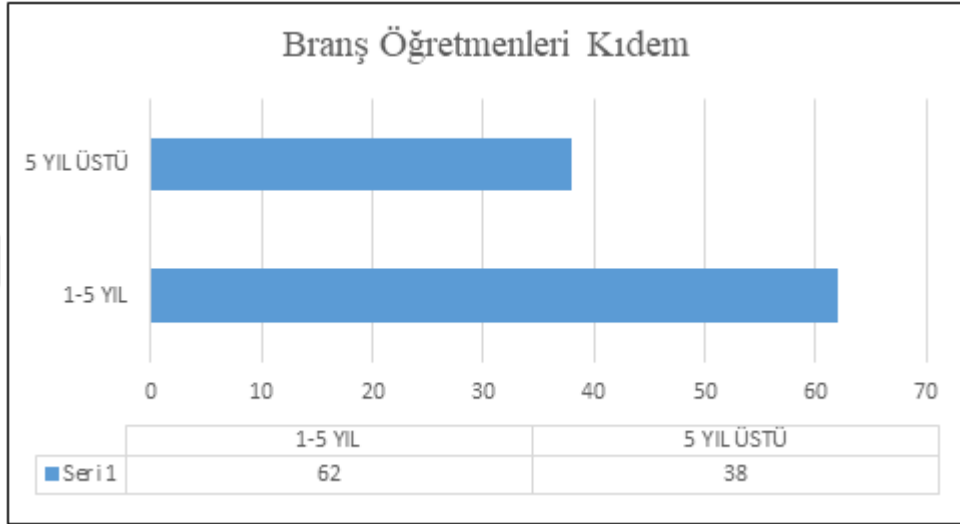
Şekil 4: Teknik Öğretmenler Cinsiyet

4.1.2. Kıdem

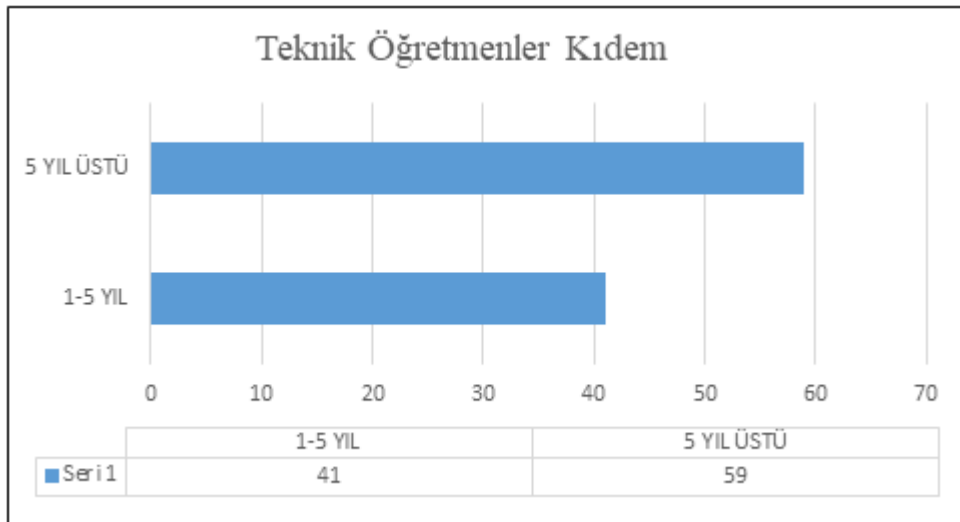
Katılımcılardan meslekte kaçınıcı yılı olduğu işaretlemeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlaıa göre 62 çalışan ya da çalışma örneğinin %62 1-5 yıl, 38 çalışan ya da çalışma örneğinin %38 5 yıl ve üstü olarak çalışmaktadır. Yüzdesel veriler Şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 5: Branş ğretmenleri Kıdem

Katılımcılardan meslekte kaçınıcı yılı olduğu işaretlemeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlaıa göre 41 çalışan ya da çalışma örneğinin %41 1-5 yıl, 59 çalışan ya da çalışma örneğinin %59 5 yıl ve üstü olarak çalışmaktadır. Yüzdesel veriler Şekil 6'da gösterilmektedir.

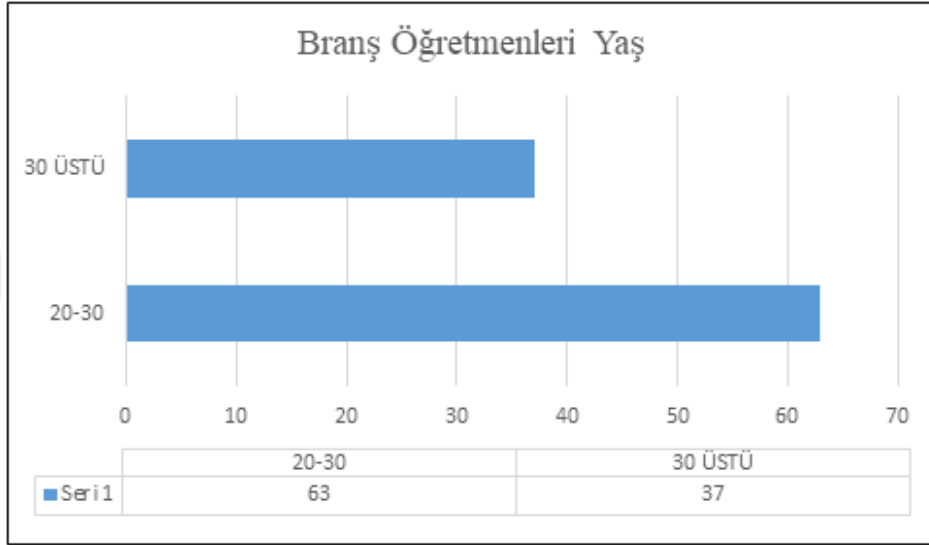
Şekil 6: Teknik ğretmenler Kıdem

4.1.3. Yaş

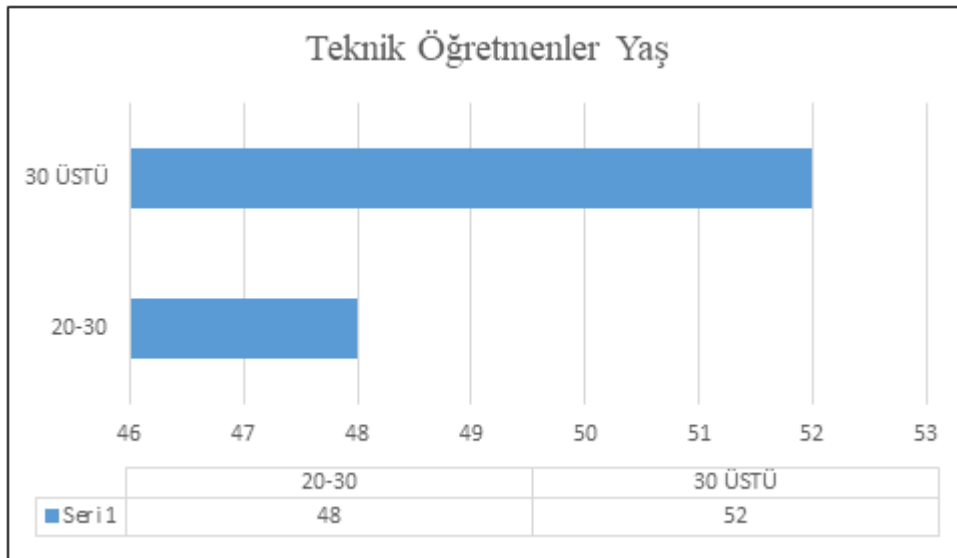
Katılımcılardan hangi yaş aralığında olduklarını seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre 63 çalışan ya da çalışma örneğinin %63 (20-30) yaş aralığında, 37 çalışan ya da çalışma örneğinin %37 (30 yaş ve üstü) aralığında, Yüzdesele veriler Şekil 7’de gösterilmektedir.

Şekil 7: Branş Öğretmenleri Yaş

Katılımcılardan hangi yaş aralığında olduklarını seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre 48 çalışan ya da çalışma örneğinin %48 (20-30) yaş aralığında, 52 çalışan ya da çalışma örneğinin %52 (30 yaş ve üstü) aralığında, Yüzdesele veriler Şekil 8’de gösterilmektedir.

Şekil 8: Teknik Öğretmenler Yaş

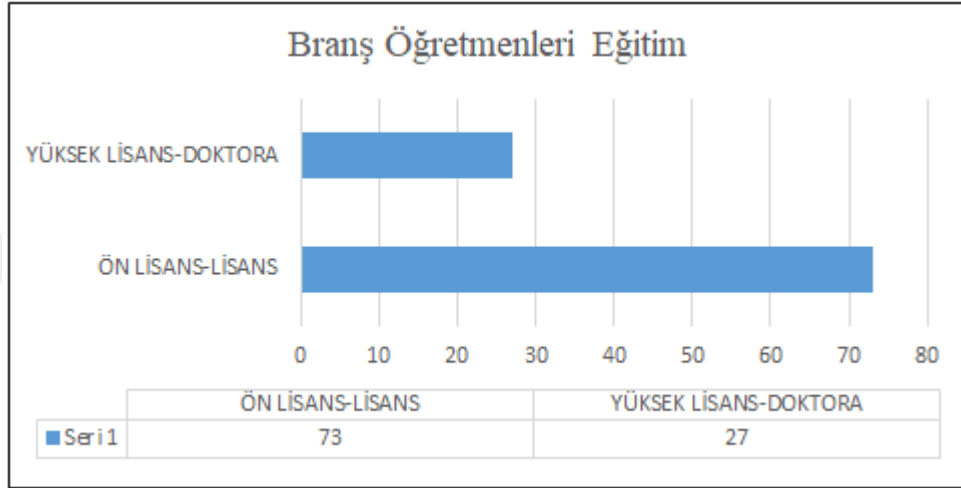

4.1.4. Eğitim

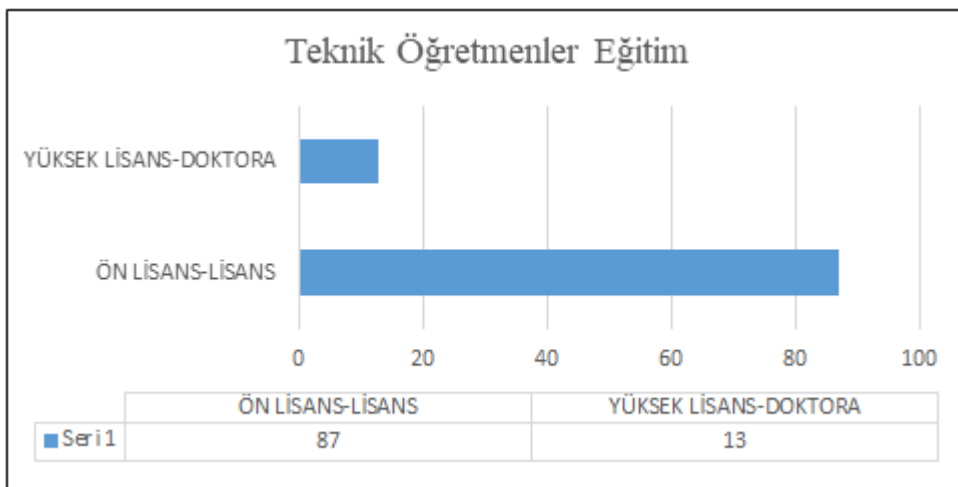
Katılımcılardan eğitim seviyelerini seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre toplam 73 çalışan ya da çalışma örneğinin %73 Ön lisans ve Lisans, 27 çalışan ya da çalışma örneğinin % 27 Yüksek Lisans ve Doktora mezuniyete sahip olduğunu bildirmiştir. Yüzdesele veriler Şekil 9'da gösterilmektedir.

Şekil 9: Branş Öğretmenleri Eğitim

Katılımcılardan eğitim seviyelerini seçmeleri istendi. Katılımcıların bildirdiği yanıtlara göre toplam 87 çalışan ya da çalışma örneğinin %87 Ön lisans ve Lisans, 13 çalışan ya da çalışma örneğinin % 13 Yüksek Lisans ve Doktora mezuniyete sahip olduğunu bildirmiştir. Yüzdesele veriler Şekil 10'da gösterilmektedir.

Şekil 10: Teknik Öğretmenler Eğitim

4.2. Güvenlik Kültürü ve İlgili Parametreler Arasındaki Tespitler

1. Branş ve Teknik öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık vardır.
- p<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,14 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi reddedilmiştir. Branş ve Teknik öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevaplar ile eğitim düzeyleri arasında ki anlamlı farklılık ortaya konmuştur. Sonuçlar Tablo 10 ve 11’de gösterilmektedir.

Tablo 10: Araştırma Sorusu 1 Çapraz Tablo

BRANŞ_TEKNİK * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
BRANŞ_TEKNİK	BRANŞ	Count	47	31	22	100
		% within BRANŞ_TEKNİK	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%
		% of Total	23,5%	15,5%	11,0%	50,0%
	TEKNİK	Count	29	33	38	100
		% within BRANŞ_TEKNİK	29,0%	33,0%	38,0%	100,0%
		% of Total	14,5%	16,5%	19,0%	50,0%
Total		Count	76	64	60	200
		% within BRANŞ_TEKNİK	38,0%	32,0%	30,0%	100,0%
		% of Total	38,0%	32,0%	30,0%	100,0%

Tablo 11: Araştırma Sorusu 1 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,592 ^a	2	,014
Likelihood Ratio	8,685	2	,013
Linear-by-Linear Association	8,538	1	,003
N of Valid Cases	200		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 30,00.			

2. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Teknik_ öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığı arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Teknik_ öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığı arasında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,049 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi reddedilmiştir. Teknik öğretmenlerin tutum ve yeterlik anketine verilen cevaplarda anlamlı farklılık ortaya konmuştur. Sonuçlar Tablo 12 ve 13’de gösterilmektedir.

Tablo 12: Araştırma Sorusu 2 Çapraz Tablo

TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIĞINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ *						
CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATIF	NOTR	POZITIF	
TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIĞINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	EVET	Count	12	23	25	60
		% within				
		TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIĞINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	20,0%	38,3%	41,7%	100,0%
	% of Total		12,0%	23,0%	25,0%	60,0%
	HAYIR	Count	17	10	13	40
		% within				
TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIĞINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ		42,5%	25,0%	32,5%	100,0%	
% of Total		17,0%	10,0%	13,0%	40,0%	
Total		Count	29	33	38	100

Tablo 13: Araştırma Sorusu 2 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,013a	2	,049
Likelihood Ratio	5,957	2	,051
Linear-by-Linear Association	3,600	1	,058
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,60.			

3. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H_0 : Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıkları arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H_1 : Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıkları arasında anlamlı farklılık vardır.
- $P < 0.05$ Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,043$ olarak bulunmuş olup H_0 hipotezi reddedilmiştir. Teknik öğretmenlerin tutum ve yeterlik anketine verilen cevaplar ile eğitim düzeyleri arasında ki anlamlı farklılık ortaya konmuştur. Sonuçlar Tablo 14 ve 15’te gösterilmektedir.

Tablo 14: Araştırma Sorusu 3 Çapraz Tablo

TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUGUM OKULDA IDARECILERIMIN İŞ GUVENLIGI KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BILIRIM VE GEREKLI ONLEMLERİ ALDIKLARINI DUŞUNURUM * CEVAPLAR							
Crosstabulation							
			CEVAPLAR			Total	
			NEGATIF	NOTR	POZITIF		
			Count	15	25	31	71
TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUGUM OKULDA IDARECILERIMIN İŞ GUVENLIGI KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BILIRIM VE GEREKLI ONLEMLERİ ALDIKLARINI DUŞUNURUM	EVET	% within TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUGUM OKULDA IDARECILERIMIN İŞ GUVENLIGI KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BILIRIM VE GEREKLI ONLEMLERİ ALDIKLARINI DUŞUNURUM	21,1%	35,2%	43,7%	100,0%	
		% of Total	15,0%	25,0%	31,0%	71,0%	
	HAYIR	Count	13	9	7	29	
		% within TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUGUM OKULDA IDARECILERIMIN İŞ GUVENLIGI KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BILIRIM VE GEREKLI ONLEMLERİ ALDIKLARINI DUŞUNURUM	44,8%	31,0%	24,1%	100,0%	
		% of Total	13,0%	9,0%	7,0%	29,0%	
Total			Count	28	34	38	100
			% within TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUGUM OKULDA IDARECILERIMIN İŞ GUVENLIGI KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BILIRIM VE GEREKLI ONLEMLERİ ALDIKLARINI DUŞUNURUM	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%
			% of Total	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%

Tablo 15: Araştırma Sorusu 3 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,302 ^a	2	,043
Likelihood Ratio	6,152	2	,046
Linear-by-Linear Association	5,859	1	,015
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,12.			

4. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıkları arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıkları arasında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,014 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi reddedilmiştir. Teknik öğretmenlerin tutum ve yeterlik anketine verilen cevaplar ile eğitim düzeyleri arasında ki anlamlı farklılık bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 16 ve 17’de gösterilmektedir.

Tablo 16: Araştırma Sorusu 4 Çapraz Tablo

TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM * CEVAPLAR Crosstabulation							
			CEVAPLAR			Total	
			NEGATIF	NOTR	POZITIF		
TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	EVET	Count	13	25	30	68	
		% within					
		TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	19,1%	36,8%	44,1%	100,0%	
			% of Total	13,0%	25,0%	30,0%	68,0%
	HAYIR	Count	15	9	8	32	
		% within					
		TEKNİK_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	46,9%	28,1%	25,0%	100,0%	
			% of Total	15,0%	9,0%	8,0%	32,0%
	Total		Count	28	34	38	100

Tablo 17: Araştırma Sorusu 1 apraz Tablo Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,558a	2	,014
Likelihood Ratio	8,288	2	,016
Linear-by-Linear Association	7,282	1	,007
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,96.			

5. Branş retmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H_0 : Branş retmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H_1 : Branş retmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık vardır.
- $P < 0.05$ Anlamlılık Derecesinde

Branş retmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile eğitim seviyeleri arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,847$ olarak bulunmuş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Branş retmenlerin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 18 ve 19’da gösterilmektedir.

Tablo 18: Araştırma Sorusu 5 Çapraz Tablo

BRANŞ_EĞİTİM * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
BRANŞ_EĞİTİM	ÖN LİSANS VE LİSANS	Count	35	23	15	73
		% within BRANŞ_EĞİTİM	47,9%	31,5%	20,5%	100,0%
		% of Total	35,0%	23,0%	15,0%	73,0%
	YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA	Count	12	8	7	27
		% within BRANŞ_EĞİTİM	44,4%	29,6%	25,9%	100,0%
		% of Total	12,0%	8,0%	7,0%	27,0%
Total	Count	47	31	22	100	
	% within BRANŞ_EĞİTİM	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%	
	% of Total	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%	

Tablo 19: Araştırma Sorusu 5 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,333a	2	,847
Likelihood Ratio	,325	2	,850
Linear-by-Linear Association	,245	1	,621
N of Valid Cases	100		

6. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

- H₁: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile cinsiyetleri arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,250$ olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 20 ve 21’de gösterilmektedir.

Tablo 20: Araştırma Sorusu 6 Çapraz Tablo

BRANŞ_CİNSİYET * CEVAPLAR Crosstabulation							
			CEVAPLAR			Total	
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF		
BRANŞ_CİNSİYET	KADIN	Count	31	17	10	58	
		% within BRANŞ_CİNSİYET	53,4%	29,3%	17,2%	100,0%	
		% of Total	31,0%	17,0%	10,0%	58,0%	
	ERKEK	Count	16	14	12	42	
		% within BRANŞ_CİNSİYET	38,1%	33,3%	28,6%	100,0%	
		% of Total	16,0%	14,0%	12,0%	42,0%	
	Total		Count	47	31	22	100
			% within BRANŞ_CİNSİYET	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%
			% of Total	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%

Tablo 21: Araştırma Sorusu 6 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,770 ^a	2	,250
Likelihood Ratio	2,774	2	,250
Linear-by-Linear Association	2,736	1	,098
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,24.			

7. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile yaş seviyeleri arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,972$ olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile yaş seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 22 ve 23’de gösterilmektedir.

Tablo 22: Araştırma Sorusu 7 Çapraz Tablo

BRANŞ_YAŞ * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
BRANŞ_YAŞ	20-30	Count	30	19	14	63
		% within BRANŞ_YAŞ	47,6%	30,2%	22,2%	100,0%
		% of Total	30,0%	19,0%	14,0%	63,0%
	30 ÜSTÜ	Count	17	12	8	37
		% within BRANŞ_YAŞ	45,9%	32,4%	21,6%	100,0%
		% of Total	17,0%	12,0%	8,0%	37,0%
Total	Count	47	31	22	100	
	% within BRANŞ_YAŞ	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%	
	% of Total	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%	

Tablo 23: Araştırma Sorusu 7 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,057a	2	,972
Likelihood Ratio	,056	2	,972
Linear-by-Linear Association	,004	1	,948
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,14.			

8. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?
- H₀: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
  - H₁: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık vardır.
  - P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile mesleki kıdem arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,352$ olarak bulunmuş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile mesleki kıdem arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 24 ve 25’te gösterilmektedir.

Tablo 24: Araştırma Sorusu 8 Çapraz Tablo

BRANŞ_KIDEM * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
BRANŞ_ KIDEM	1-5 YIL	Count	32	19	11	62
		% within BRANŞ_KIDEM	51,6%	30,6%	17,7%	100,0%
		% of Total	32,0%	19,0%	11,0%	62,0%
	5 YIL ÜSTÜ	Count	15	12	11	38
		% within BRANŞ_KIDEM	39,5%	31,6%	28,9%	100,0%
		% of Total	15,0%	12,0%	11,0%	38,0%
	Total	Count	47	31	22	100
		% within BRANŞ_KIDEM	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%
		% of Total	47,0%	31,0%	22,0%	100,0%

Tablo 25: Araştırma Sorusu 8 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,090 ^a	2	,352
Likelihood Ratio	2,068	2	,356
Linear-by-Linear Association	2,026	1	,155
N of Valid Cases	100		

^a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,36.

9. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında arasında da anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında arasında da anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile eğitim seviyeleri arasında ki p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,897 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile eğitim seviyeleri arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 26 ve 27’de gösterilmektedir.

Tablo 26: Araştırma Sorusu 9 Çapraz Tablo

TEKNİK_EĞİTİM * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
TEKNİK_EĞİTİM	ÖN LİSANS VE LİSANS	Count	25	29	33	87
		% within TEKNİK_EĞİTİM	28,7%	33,3%	37,9%	100,0%
		% of Total	25,0%	29,0%	33,0%	87,0%
	YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA	Count	3	5	5	13
		% within TEKNİK_EĞİTİM	23,1%	38,5%	38,5%	100,0%
		% of Total	3,0%	5,0%	5,0%	13,0%
Total	Count	28	34	38	100	
	% within TEKNİK_EĞİTİM	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%	
	% of Total	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%	

Tablo 27: Araştırma Sorusu 9 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,218 ^a	2	,897
Likelihood Ratio	,222	2	,895
Linear-by-Linear Association	,066	1	,797
N of Valid Cases	100		
a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,64.			

10. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında arasında da anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında arasında da anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile yaş seviyeleri arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,655$ olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile yaş seviyeleri arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 28 ve 29'da gösterilmektedir.

Tablo 28: Araştırma Sorusu 10 Çapraz Tablo

TEKNİK_YAŞ * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
TEKNİK_YAŞ	20-30	Count	16	15	17	48
		% within TEKNİK_YAŞ	33,3%	31,3%	35,4%	100,0%
		% of Total	16,0%	15,0%	17,0%	48,0%
	30 ÜSTÜ	Count	13	18	21	52
		% within TEKNİK_YAŞ	25,0%	34,6%	40,4%	100,0%
		% of Total	13,0%	18,0%	21,0%	52,0%
Total	Count	29	33	38	100	
	% within TEKNİK_YAŞ	29,0%	33,0%	38,0%	100,0%	
	% of Total	29,0%	33,0%	38,0%	100,0%	

Tablo 29: Araştırma Sorusu 10 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,845 ^a	2	,655
Likelihood Ratio	,846	2	,655
Linear-by-Linear Association	,661	1	,416
N of Valid Cases	100		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,92.

11. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık vardır.

➤ $P < 0.05$ Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile cinsiyet arasında ki $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,457$ olarak bulunmuş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Branş Öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile cinsiyetleri arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 30 ve 31’de gösterilmektedir.

Tablo 30: Araştırma Sorusu 11 Çapraz Tablo

TEKNİK_CİNSİYET * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
TEKNİK_CİNSİYET	KADIN	Count	18	19	18	55
		% within TEKNİK_CİNSİYET	32,7%	34,5%	32,7%	100,0%
		% of Total	18,0%	19,0%	18,0%	55,0%
	ERKEK	Count	11	14	20	45
		% within TEKNİK_CİNSİYET	24,4%	31,1%	44,4%	100,0%
		% of Total	11,0%	14,0%	20,0%	45,0%
	Total	Count	29	33	38	100
		% within TEKNİK_CİNSİYET	29,0%	33,0%	38,0%	100,0%
		% of Total	29,0%	33,0%	38,0%	100,0%

Tablo 31: Araştırma Sorusu 11 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,568 ^a	2	,457
Likelihood Ratio	1,571	2	,456
Linear-by-Linear Association	1,481	1	,224
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,05.			

12. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar ile mesleki kıdem arasında ki p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,518 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir. Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik anketlerine verilen cevaplar ile mesleki kıdem arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 32 ve 33’de gösterilmektedir.

Tablo 32: Araştırma Sorusu 12 Çapraz Tablo

TEKNİK_KIDEM * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATİF	NÖTR	POZİTİF	
TEKNİK_KIDEM	1-5 YIL	Count	14	13	14	41
		% within TEKNİK_KIDEM	34,1%	31,7%	34,1%	100,0%
		% of Total	14,0%	13,0%	14,0%	41,0%
	5 YIL ÜSTÜ	Count	14	21	24	59
		% within TEKNİK_KIDEM	23,7%	35,6%	40,7%	100,0%
		% of Total	14,0%	21,0%	24,0%	59,0%
Total	Count	28	34	38	100	
	% within TEKNİK_KIDEM	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%	
	% of Total	28,0%	34,0%	38,0%	100,0%	

Tablo 33: Araştırma Sorusu 12 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,317 ^a	2	,518
Likelihood Ratio	1,305	2	,521
Linear-by-Linear Association	1,058	1	,304
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,48.			

13. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık yoktur.

- H_1 : Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık vardır.

- $P < 0.05$ Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,097$ olarak bulunmuş olup H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” anketlerine verilen cevaplar arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 34 ve 35’te gösterilmektedir.

Tablo 34: Araştırma Sorusu 13 Çapraz Tablo

BRANŞ ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ONLEMLERİ ALDIGINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ * CEVAPLAR <u>Crosstabulation</u>							
			CEVAPLAR			Total	
			NEGATIF	NOTR	POZITIF		
BRANŞ ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ONLEMLERİ ALDIGINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ	EVET	<u>Count</u>	12	12	12	36	
		<u>% within</u>					
		BRANŞ ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ONLEMLERİ ALDIGINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%	
			<u>% of Total</u>	12,0%	12,0%	12,0%	36,0%
	HAYIR	<u>Count</u>	34	19	11	64	
		<u>% within</u>					
		BRANŞ ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ONLEMLERİ ALDIGINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ	53,1%	29,7%	17,2%	100,0%	
		<u>% of Total</u>	34,0%	19,0%	11,0%	64,0%	
	Total	<u>Count</u>	46	31	23	100	
<u>% within</u>							
BRANŞ ÇALIŞMIŞ OLDUĞUNUZ OKULDA İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUĞUNUZU VE GEREKLİ ONLEMLERİ ALDIGINIZI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ		46,0%	31,0%	23,0%	100,0%		
	<u>% of Total</u>	46,0%	31,0%	23,0%	100,0%		

Tablo 35: Araştırma Sorusu 13 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,672a	2	,097
Likelihood Ratio	4,657	2	,097
Linear-by-Linear Association	4,624	1	,032
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,28.			

14. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin tutum ve yeterli anket sorularına verilen cevaplar arasında $p < 0,05$ güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda $p = 0,470$ olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul edilmiştir Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” anketlerine verilen cevaplar arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 36 ve 37’de gösterilmektedir.

Tablo 36: Araştırma Sorusu 16 Çapraz Tablo

BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA İDARECİLERİMİN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM * CEVAPLAR Crosstabulation						
			CEVAPLAR			Total
			NEGATIF	NOTR	POZITIF	
BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA İDARECİLERİMİN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	EVET	Count	21	17	13	51
		% within				
		BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA İDARECİLERİMİN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	41,2%	33,3%	25,5%	100,0%
		% of Total	21,0%	17,0%	13,0%	51,0%
	HAYIR	Count	26	14	9	49
		% within				
BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA İDARECİLERİMİN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM		53,1%	28,6%	18,4%	100,0%	
	% of Total	26,0%	14,0%	9,0%	49,0%	
Total		Count	47	31	22	100

Tablo 37: Araştırma Sorusu 16 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,510 ^a	2	,470
Likelihood Ratio	1,515	2	,469
Linear-by-Linear Association	1,424	1	,233
N of Valid Cases	100		
a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,78.			

15. Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

- H₀: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık yoktur.
- H₁: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık vardır.
- P<0.05 Anlamlılık Derecesinde

Branş öğretmenlerinin tutum ve yeterlik anket sorularına verilen cevaplar arasında p<0,05 güven aralığında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla Ki-Kare testi yapılmıştır. Veri analizleri sonucunda p=0,056 olarak bulunmuş olup H₀ hipotezi kabul Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm anketlerine verilen cevaplar arasında bir anlamlı farklılık yoktur. Sonuçlar Tablo 38 ve 39’da gösterilmektedir.

Tablo 38: Araştırma Sorusu 15 Çapraz Tablo

BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM * CEVAPLAR Crosstabulation							
			CEVAPLAR			Total	
			NEGATIF	NOTR	POZITIF		
BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	EVET	Count	18	17	15	50	
		% within					
		BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	36,0%	34,0%	30,0%	100,0%	
			% of Total	18,0%	17,0%	15,0%	50,0%
	HAYIR	Count	29	14	7	50	
		% within					
		BRANŞ_ÇALIŞMIŞ OLDUĞUM OKULDA ÇALIŞANLARIN İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA YETKİN OLDUKLARINI BİLİRİM VE GEREKLİ ÖNLEMLERİ ALDIKLARINI DÜŞÜNÜRÜM	58,0%	28,0%	14,0%	100,0%	
			% of Total	29,0%	14,0%	7,0%	50,0%
	Total		Count	47	31	22	100

Tablo 39: Araştırma Sorusu 15 Chi-Square Tests

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,774 ^a	2	,056
Likelihood Ratio	5,866	2	,053
Linear-by-Linear Association	5,695	1	,017
N of Valid Cases	100		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,00.

5. TARTIŞMA

S1: Branş ve teknik öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Branş ve teknik öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anketine verdikleri cevapları arasında ilişkiyi incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,014$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. İSG tutum ve yeterlik düzeyi anketine verilen cevapların yüzdesel branş ve teknik öğretmenlerinin durumu açısından incelendiğinde 100 branş öğretmenin teste verdiği cevaplar 47% (47) olumsuz, 31% (31) nötr, 22% (22) olumlu dağılım göstermiştir. 100 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplar incelendiğinde 29% (29) olumsuz 33% (33) nötr, 38% (38) olumlu dağılım göstermiştir.

S2: Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevaplar arasında ilişkiyi (Evet-Hayır) incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,049$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Teknik_ öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusunda ankete verilen cevapların yüzdesel (Evet-Hayır) durumu açısından incelendiğinde 60 öğretmenin teste verdiği evet cevabı 20,0% (12) olumsuz, 38,3% (23) nötr, 41,7% (25) olumlu dağılım göstermiştir. 40 öğretmenin teste verdiği hayır cevabı incelendiğinde 42,5% (17) olumsuz 25,0% (10) nötr, 32,5% (13) olumlu dağılım göstermiştir.

S3: Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm”

sorusuna verdikleri cevaplar arasında ilişkiyi (Evet-Hayır) incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,043$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusunda ankete verilen cevapların yüzdesel (Evet-Hayır) durumu açısından incelendiğinde 71 öğretmenin teste verdiği cevaplar dan evet cevabı 21,1% (15) olumsuz, 35,2% (25) nötr, 43,7% (31) olumlu dağılım göstermiştir. 29 öğretmenin teste verdiği cevaplardan hayır cevabı incelendiğinde 44,8% (13) olumsuz 31,0% (9) nötr, 24,1% (7) olumlu dağılım göstermiştir.

S4: Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevaplar arasında ilişkiyi (Evet-Hayır) incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,014$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Teknik öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusunda ankete verilen cevapların yüzdesel (Evet-Hayır) durumu açısından incelendiğinde 68 öğretmenin teste verdiği cevaplar dan evet cevabı 19,1% (13) olumsuz, 36,8% (25) nötr, 44,1% (30) olumlu dağılım göstermiştir. 32 öğretmenin teste verdiği cevaplardan hayır cevabı incelendiğinde 46,9% (15) olumsuz 28,1% (9) nötr, 25,0% (8) olumlu dağılım göstermiştir.

S5: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,847$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı eğitim seviyeleri açısından incelendiğinde Ön lisan ve lisans 73 branş öğretmenin teste verdiği cevaplar 47,9% (35) olumsuz, 31,5% (23) nötr, 20,5% (15) olumlu dağılım göstermiştir. Yüksek lisans

ve Doktora 27 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplar 44,4% (12) olumsuz, 29,6% (8) nötr, 25,9% (7) olumlu dağılım göstermiştir.

S6: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,250$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı cinsiyetleri açısından incelendiğinde kadın - erkek 100 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplardan Kadınlar 53,4% (31) olumsuz, 29,3% (17) nötr, 17,2% (10) olumlu dağılım göstermiştir. branş öğretmeninin teste verdiği cevaplardan Erkekler 38,1% (16) olumsuz, 33,3% (14) nötr, 28,6% (12) olumlu dağılım göstermiştir.

S7: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,972$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı 100 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplardan 20-30 yaş aralığındakilerin 63 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplar 47,6% (30) olumsuz, 30,2% (19) nötr, 22,2% (14) olumlu dağılım göstermiştir. 30 yaş ve üstü teste verdiği cevaplarda 45,9% (17) olumsuz, 32,4% (12) nötr, 21,6% (8) olumlu dağılım göstermiştir.

S8: Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,352$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı 100 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplardan 1-5 yıl aralığındakilerin 62 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplar 51,6% (32) olumsuz, 30,6% (19) nötr, 17,7% (11) olumlu dağılım

göstermiştir. 5 yıl ve üstü teste verdiği cevaplarda 39,5% (15) olumsuz, 31,6% (12) nötr, 28,9% (11) olumlu dağılım göstermiştir.

S9: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında eğitim seviyeleri arasında ki ilişkiyi incelemek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,897$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı eğitim seviyeleri açısından incelendiğinde Ön lisan ve lisans 87 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplar 28,7% (25) olumsuz, 33,3% (29) nötr, 37,9% (33) olumlu dağılım göstermiştir. Yüksek lisans ve Doktora 13 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplar 23,1% (3) olumsuz, 38,5% (5) nötr, 38,5% (5) olumlu dağılım göstermiştir.

S10: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında yaş seviyeleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,655$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı 100 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplardan 20-30 yaş aralığındakilerin 48 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplar 33,3% (16) olumsuz, 31,3% (15) nötr, 35,4% (17) olumlu dağılım göstermiştir. 30 yaş ve üstü teste verdiği cevaplarda 52 teknik öğretmenin 25,0% (13) olumsuz, 34,6% (18) nötr, 40,4% (21) olumlu dağılım göstermiştir.

S11: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında cinsiyetleri arasında ki ilişkiyi incelemek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,457$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı cinsiyetleri açısından incelendiğinde kadın - erkek 100 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplardan Kadınlar 32,7% (18) olumsuz, 34,5% (19) nötr, 32,7% (18) olumlu dağılım göstermiştir. teknik

öğretmeninin teste verdiği cevaplardan Erkekler 24,4% (11) olumsuz, 31,1% (14) nötr, 44,4% (20) olumlu dağılım göstermiştir.

S12: Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında anlamlı farklılık var mı?

Teknik öğretmenlerinin İSG tutum ve yeterlik düzeyi anlamında mesleki kıdem seviyeleri arasında ki ilişki incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,518$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı 100 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplardan 1–5 yıl aralığındakilerin 62 teknik öğretmenin teste verdiği cevaplar 34,1% (14) olumsuz, 31,7% (13) nötr, 34,1% (14) olumlu dağılım göstermiştir. 5 yıl ve üstü teste verdiği cevaplarda 23,7% (14) olumsuz, 35,6% (21) nötr, 40,7% (24) olumlu dağılım göstermiştir.

S13: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” sorusuna verilen cevapların ilişkisini incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,097$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz” açısından incelendiğinde (Evet-Hayır) 100 branş öğretmenin teste verdiği cevaplar dan evet(36)diyen branş öğretmenleri 33,3% (12) olumsuz, 33,3% (12) nötr, 33,3% (12) olumlu dağılım göstermiştir. Hayır (64)diyen branş öğretmenlerinin teste verdiği cevaplar 53,1% (34) olumsuz, 29,7% (19) nötr, 17,02% (11) olumlu dağılım göstermiştir.

S14: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm”

sorusuna verdikleri cevapların ilişkisini incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,470$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı çalışmış olduğum okulda idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” açısından incelendiğinde (Evet-Hayır) 100 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplar dan evet(51)diyen branş öğretmenleri 41,2% (21) olumsuz, 33,3% (17) nötr, 25,5% (13) olumlu dağılım göstermiştir. Hayır (49)diyen branş öğretmenlerinin teste verdiği cevaplar 53,1% (26) olumsuz, 28,6% (14) nötr, 18,4% (9) olumlu dağılım göstermiştir.

S15: Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında aralarında anlamlı farklılık var mı?

Branş öğretmenlerinin “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevapların ilişkisini incelenmek için ki kare testi kullanılmış olup $p=0,056$ değeri elde edilmiştir. $P < 0,05$ anlamlılık düzeyinde aralarında anlamlı farklılık yoktur. İSG tutum ve yeterlik anketine verilen cevapların yüzdesel dağılımı “çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm” sorusuna verdikleri cevap anlamında incelendiğinde (Evet-Hayır) 100 branş öğretmeninin teste verdiği cevaplar dan evet(50)diyen branş öğretmenleri 36,0% (18) olumsuz, 34,0% (17) nötr, 30,0% (15) olumlu dağılım göstermiştir. Hayır (50)diyen branş öğretmenlerinin teste verdiği cevaplar 58,0% (29) olumsuz, 28,0% (14) nötr, 14,0% (7) olumlu dağılım göstermiştir.

5.1. Amaca Yönelik Sorgulama

1. Milli Eğitim bünyesindeki öğretmenlerin tutum ve yeterlik düzeylerinin önemi

İş kazaları ve meslek hastalıklarının en önemli sebeplerinden biride bu alanda çalışanların tutum ve yeterliklerinin istenilen düzeyde olmamasıdır. Öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği yönünden bilinçli hale getirmek bir açıdan da geleceğin çalışanlarına iş hayatına başlamadan önce İSG bilincinin kazandırılması olacaktır. Eğitim olgusunun önemli bir faktörü olan öğretmenlerin bu konuda ki tutum ve yeterliklerinde öğrencilerin bu alandaki gelişimi üzerinde belirleyici faktörlerden biri olduğu nettir. Bu bağlamda, tüm sosyo-

kültürel ekonomik zorluklar ve zorunluluklara rağmen, ''eğitici'' rolündeki öğretmenlerin İSG konusunda ''rol model'' olması, sadece İSG bilmesi değil tutum ve davranışları bunu yansıtması gelecek nesiller için çok önemlidir.

2. Öğretmenlerin İSG tutum ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesindeki parametreler

Bu araştırma kapsamında Ahmet Yurtcu tarafından 2015 yılında lisansüstü Amasya ilinde meslek liseleri için geliştirilen tutum ve yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan literatür araştırmasında örgütlerin güvenlik kültürü ve alt boyutları incelenirken, sosyo-demografik faktörlerin benzer araştırmalarda da (Dursun 2011; Yazıcı 2015; Garcia ve ark. 2004; Wu ve ark. 2007; Idrus ve ark. 2009; Yang ve ark. 2010) en çok karşılaştırılan değişkenler olduğu görülmüştür. Bu araştırmada da tutum ve yeterlikle karşılaştırılan değişkenler eğitim, yaş, cinsiyet, mesleki kıdem durumudur. . Her zaman demografik faktörlere bakılması gerekir. Ayrıca katılımcılara kendilerinin, idarecilerin ve diğer çalışanların tutum ve yeterlikleri hakkında sorular sorulmuş olup alınan cevaplar tutum ve yeterlik anketine verdikleri cevaplar ile karşılaştırılmıştır. Son olarak meslek liselerinde çalışan öğretmenler iki kategori altında toplanıp tutum ve yeterlik anketlerine verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır.

3. Branş ve Teknik öğretmenler arasındaki algı ve tutum farkı

Katılımcılardan toplanan veriler ki-kare istatistik yöntemi kullanılarak aralarında ilişki test edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre branş ve teknik öğretmenlerin tutum ve yeterlik düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu durum ülkemizde 2013 yılında yürürlüğe giren 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği yasasını temel alan iş güvenliği uzmanı yetiştirme politikası ile uyumaktadır. İSG yetkinlikleri (kendileri, idarecileri ve çalışanların) hakkında sorulan anket soruları açısından teknik öğretmenlerin tutum ve yeterlik anketine verdikleri cevaplar üç kategori altında incelendiğinde daha yüksek tutum ve yeterliğe sahip olanlar ile olmayanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumda branş öğretmenleri incelendiğinde tam tersi sonuç elde edilmiştir. Araştırma

kapsamında ön tanımlı veriler olarak belirlenen yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve mesleki kıdem açısından yapılan incelemeye göre branş ve teknik öğretmenlerin anket sorularına verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar literatür ile karşılaştırıldığında cinsiyet değişkeni açısından elde edilen bulgular Çelenk (1988), Çakır, Erkuş ve Kılıç (2000), Oral (2004) ve Çakır (2005)'in bulgularıyla paralellik göstermektedir. Branş ve Teknik öğretmenler açısından elde edilen bulgular literatürle karşılaştırıldığında Oral (2004) tarafından yapılan çalışmada eğitim fakültesi ve teknik eğitim fakültesi öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının programlarına göre farklılaşmadığına ilişkin elde edilen bulgu ile ters yönlü bir sonuç elde edilmiştir. Literatür araştırması esnasında bu alanda yeterli miktarda çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu alanda gelecek çalışmalar için bu yönde daha detaylı araştırmalar yapılması öngörülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Son olarak milli eğitim teşkilatının tarihsel süreci ve günümüzdeki yapısı incelendiğinde, zorunlu eğitim ve öğretim sistemimiz içinde iş sağlığı ve güvenliği olgusuna yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin insan hayatında davranış değişikliğine yol açarak güvenlik kültürüne dönüşebilmesi için uygulama ve teorik derslerin eğitim ve öğretim hayatımızda ki temel eğitim bölümünden başlamak suretiyle müfredatlarına eklenmesi gerekmektedir. Özellikle temel eğitim seviyesinde eklenecek uygulamaya yönelik dersler yaparak yaşayarak öğrenme yöntemi ile öğrencilerin iş hayatında karşılaşacakları tehlikelere karşı risk algı eşiğini geliştirerek güvenli davranışları içselleştirerek tutum ve davranışlarının kalıcı hale gelmesini sağlayacaktır. Bu araştırmanın kapsamında Kars ilinde ki teknik ve branş öğretmenleri ile yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen bulgularda eğitim hayatı boyunca uygulamaya yönelik eğitimleri fazla olan grup olan teknik öğretmenlerin branş öğretmenlerine göre İSG tutum ve Yeterlik konusunda bilince sahip olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmadan elde edilen deneyimler ve bulgulara dayanarak, sonuç ve öneriler şu şekilde özetlenebilir:

Branş ve Teknik öğretmenler arasında yapılan araştırmada uygulama yönü daha güçlü olan teknik öğretmenlerin İSG tutum ve davranışları konusunda daha duyarlı oldukları görülmüştür. Branş ve Teknik öğretmenlerin arasında ki bu duyarlılık farkının bilgi ve tecrübelerini aktardıkları öğrenciler üzerinde de önemli bir etkisi olacağı savlanabilir. Branş öğretmenlerinin tutum ve yeterliklerin geliştirilebilmesi için aktif görevde olanların yıl içerisinde yapılacak olan İSG seminerler ile sürekli öğrenim döngüsüne çekilmesi sağlanabilir. Gelecekte öğretmenlik mesleğine başlayacak branş öğretmenliği adaylarının da eğitim müfredatlarına bu yönde dersler eklenmesi kaçınılmazdır. Temel güvenli davranış biçimleri okulda, evde, işte, sonuçta davranışa dönük “ güven “ algısının “ eğitim “ in ana hedefleri arasında yer alması

Öğrencilerin iş hayatında karşılaşma olasılığı bulunan iş kazaları ve meslek hastalıklarına neden olan riskleri önlemek için öğrencilerin eğitimlerinde İSG derslerinin yer alması ve öğrencilerin bu konuda daha çok pratik yapabileceği derslerin müfredatta arttırarak eklenmesi

Çalışmanın evren ve örneklem alanı Kars ili sınırları içinde tutulmuştur. İleride yapılacak olan çalışmalarda daha yüksek popülasyon üzerinde yapılacak incelemelerden elde edilecek sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılarak öğrencilerin sosyo-demografik verileri ile İSG tutum ve yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma kapsamında katılımcılara uygulanan ölçekte güvenlik kültürünün alt boyutlarından olan tutum ve Yeterlik boyutundan bir araştırma yapılmıştır (durumsal farkındalık, yönetimin katılımı gibi) dikkate alınmayan diğer boyutları da dikkate alınarak ileride yapılacak olan araştırmalar güvenlik kültürünü daha geniş bir perspektiften anlamamızı sağlayacaktır.

Gelecekteki araştırmalar, ülke genelinde özellikle de birden fazla şehir'i kapsayacak şekilde yapılmalıdır. Böylece yöresel kültür etkileri detaylandırılarak ele alınabilir.

Bu çalışma gibi yurtiçi ve yurtdışında eğitim özelinde yapılmış çalışmalardan elde edilen sonuçlar ışığında; milli eğitim teşkilatı ve ilgili tarafların bir araya gelmesi ile mevcut ve olması gereken pozitif güvenlik kültürü hakkında, ulusal çapta çalıştaylar yapılarak var olan bilimsel bilginin büyütülmesi hedeflenmelidir.

7. KAYNAKLAR

ABAZAOGLU I, YILDIRIM O, YILDIZHAN Y (2014). Turkish studies international periodical for the languages. Literature Hist. Turkish 9(2):1-20.

AVRUPA KOMİSYONU. (2002). European report on quality indicators of lifelong learning. Fifteen quality indicators. European Commission, Directorate General for Education and Culture, brussels, june 2002.

AKÖZEL, A. (2013). İş Güvenliği Uzmanlarının Sınava Hazırlık Kitabı. İstanbul: Gülmat Matbaası.

AYDINLI H. İ, HALİS M. (2004) Eğitimin İşletme Etkinliğindeki Yeri ve Önemi. Mevzuat Dergisi. Yıl;7. (74).

BAKİOĞLU, A. BALTAÇI, R. (2010), Akreditasyon, Eğitimde Kalite, Ankara, Nobel Dağıtım.

BARR, R. B., & TAGG, J. (1995). From teaching to learning—A new paradigm for undergraduate education. Change, 27, 18-25.

BİNGÖL, D. (2006), İnsan Kaynakları Yönetimi, 6. Baskı, İstanbul: Arıkan Basım Yayım Dağıtım LTD.Şt

BLAU, G. J.; (1985), “The Measurement and Prediction of Career Commitment”, Journal of Occupational Psychology, 58, ss. 277- 288.

BLACKBURN, R. T. VE LAWRENCE J. H. (1995). Faculty at work. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.

BİRCAN, İ. (2003). Eğitimde Yeni Yönelimler. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas

BAŞARAN, İ. E. (1994). Türkiyede Eğitim Sistemi . Ankara: 2. Basım.

CAFOGLU, Z. (1996), Eğitimde Toplam Kalite Yönetim, İstanbul: Avni Akyol Ümit Kültür ve Eğitim Vakfı Yay., s. 12

CEYLAN H., Ergüzen A. “A Software To Estimate Work Accidents In Production Systems”, XIX. World Congress on Safety and Health at Work, İstanbul, TURKEY, 2011.

CEYLAN H., “Türkiye’deki İş Kazalarının Genel Görünümü ve Gelişmiş Ülkelerle Kıyaslanması”, KU IJARED, Volume 3, Issue 2, p.18-24, 2011.

CLOUDER L (2009). Being responsible: Students’ perspectives on trust, risk and work-based learning. Teach. Higher Educ. 14(3):289-301.

CLARKE, B. (1999). “Market Competition Management Accounting Systems and Business Unit Performance”, Management Accounting Research, 10, 137-158.

M. D. COOPER, (2000) “Towards a Model of Safety Culture”, Safety Science, Vol. 36, s. 111.

ÇAĞLAR, A. (1999). 75. Yılında Cumhuriyet’in ilköğretim birikimi, 75 yılda eğitim. Türkiye İş Bankası Yayınları.

ÇAKIR, Ö., ERKUŞ, A., & KILIÇ, F. (2000). Mersin üniversitesi 1999-2000 yılı öğretmenlik meslek bilgisi programının (ÖMBP) çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. Mersin Üniversitesi Araştırma Fonu Saymanlığı EF (ÖÇ) 2000-1 Nolu Araştırma Projesi.

ÇAKIR, Ö. (2005). Anadolu üniversitesi açıköğretim fakültesi ingilizce öğretmenliği lisans programı ve eğitim fakülteleri ingilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6, 9, 27-42.

ÇELENK, S. (1988). Eğitim yüksek okulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇALIŞKAN MAYA, (2008). Teknik Lise Müdürlerinin Döner Sermaye İşlerinin Yönetiminde Karşılaştıkları Riskler ve Yönetme Yöntemleri, (25-26 Nisan 2008), Uluslararası Katılımlı III. Eğitim Yönetimi Kongresi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir

DAVİS, J. L. (2005). History of Industrial/Technical Education. October 25, 2005 URL: <http://www.tamu-commerce.edu/cct/history.htm>

DAWİS, R. V., AND LOFQUIST, L. H. (1984). A psychological theory of work adjustment. Minneapolis: University of Minnesota Press.

DEMİRBİLEK, T., Doc.Dr., (2008), “İşletmelerde İş Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi”, Çalışma Ortamı Dergisi, 96, 5-7.

DEMİRBILEK, T.,DOC.DR., (2008), “İşletmelerde İş Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi”, Çalışma Ortamı Dergisi, 96, 5–7.

DEMİRBILEK, T.(2005) İş Güvenliği Kültürü, Legal Yayıncılık, İzmir.

DEMİRBILEK, T.,Doc.Dr., (2008), “İşletmelerde İş Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi”, Çalışma Ortamı Dergisi, 96, 5–7.

DERGİPARK,(2018).Dergipark.gov.tr/download/article-file/59549Erişim tarihi:03.10.2017

DİNDAR, R. (2009), Örgün Eğitim Sistemi İçinde Trafik Eğitiminde Oyunla Öğretimin Önemi, Beyken Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

DOCKERY, A.; (2004), Happiness, Life Satisfaction and The Role of Work: Evidence from Two Australian Surveys, Unpublished Mimeo.

DUMAN, T. (1991). Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişimi).İstanbul: MEB

DUMAN, T. (2002). Gazi muallim mektebi ve terbiye enstitüsü.Türk Yurdu. Cilt 22, (S. 176), ss.127-132.

DURSUN, S.(2013) İş Güvenliği Kültürünün Çalışanların Güvenli Davranışları Üzerine Etkisi, Sosyal Güvenlik Dergisi, 3(2): 61-75

DURSUN S. (2011). Güvenlik Kültürünün Güvenlik Performansı Üzerine Etkisine Yönelik Bir Uygulama. Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi \ Sosyal Bilimler Enstitüsü

ENVER ÖZKALP, Davranış Bilimlerine Giriş, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları No: 722, Eskişehir, 2005, s. 60.

ERTÜRK, S. (1998). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Meteksan Yayınları

Esin N, Öztürk N. Çalışma Yaşamı ve Kadın Sağlığı. TTB Mesleki Sağlık Ve Güvenlik Dergisi. 2005. s.41.

FEVZİ ERCAN: ”Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin Geliştirilmesinde Araştırma ve Geliştirme Merkezinin Rolü”, Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu , Ankara 1988, 261.

GELİŞLİ, Y. (2006). Öğretmen Yetiştirmede Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Uygulaması. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

GIBSON, P. (2006). Cruise operations management. Amsterdam; Boston: Elsevier Butterworth-Heinemann.

GORDON, JUDITH (1992), A Diagnostic Approach to Organizational Behaviour, 4. Baskı.

GLENDON, A.I. & Litherland, D.K. (2001). Safety climate factors, group differences and safety behavior in road construction. Safety Science, 39, 157–188.

GÜNEY, S; (2004), Açıklamalı Yönetim-Organizasyon ve Örgütsel Davranış Terimler Sözlüğü, Ankara: Siyasal Kitabevi.

GRUNDY, S. (1987). Müfredat. Ürün veya praxis . Lewes: Falmer.

GÜVEN R. Güvenlik kültürü oluşumunda eğitimin önemi. İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi. 2006; 30: 10.

HÅVOLD, J.I. (2005). Safety-culture in a Norwegian shipping company. Journal of Safety Research 36, 441–458.

HARMAN, GRANT (1994) ‘Australian Higher Education Administration and the Quality Assurance Movement’, Journal of Higher Education Management, Volume 9, Number 2, pp 25–45.(Also published in Journal of Tertiary Education Administration, Volume 16, Number 1,pp. 25–43).

HUSEN, T. (1990) Education and the Global Concern, New York: Pergamon Press.

EUROPA, 2018. School Policy. http://ec.europa.eu/education/policy/school_en Erişim tarihi: 5.05.2018.

İLHAN S. (1982) Mesleki Eğitimin Kapsam ve Gelişimi Ankara 1982,21.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU, 6331 sayılı- www.mevzuat.gov.tr, ET: 13.02.2017

IFAC EDUCATION COMMITTEE (2002), Content of Professional Education Programs: Proposed International Education Standards for Professional Accountants, Exposure Draft.

JENSEN RA, KILEY TJ (2000). Teaching, Leading and Learning: Becoming Caring Professionals. Boston: Houghton Mifflin Company. Jinks J, Morgan V (1999). Children’s perceived academic self-efficacy: An academic scale. Clear. House 72(4):224-231.

KAĞITÇIBAŞI, ÇİĞDEM (2010) Günümüzde İnsan ve İnsanlar, İstanbul: Evrim Yayınları.

KALKINMA BAKANLIĞI. (2009). Kalkınma Planı, Eğitim: Okul Öncesi, İlk ve Ortaöğretim, Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.

KHAKOO, I. G.; (2004), University of Michigan, Ann Arbor December 14, Quality of Life: Satisfaction & Its Subjective Determinants: İnternet Adresi: http://www.datafirst.uct.ac.za/saproject/sa_project/workshop/spp_projects/project.imraan.khakoo.pdf, Erişim tarihi: 20.04.2016

KARSLI, M. DURDU (1997), “ Teknik Egitimin Yönetimi ve Kalite”, Egitim Yönetimi Dergisi, Pegem Yay., Ankara,209.

KONAKOSGB, 2018. <http://www.konakosgb.com.tr/turkiye-de-is-sagligi-ve-guvenligi-egitimi-sorunlari/index.htm> Erişim Tarihi:11.09.2017.

LEE, T. & HARRİSON, K. (2000). Assessing safety culture in nuclear power stations. Safety Science 34, 61–97.

LİBERMAN, M. T. (2013). Social. Why our brains are wired to connect. Oxford: Oxford University Press.

MACREADY T (2009). Learning social responsibility in schools: A restorative practice. Educ. Psychol. Pract. 25(3):211-220.

MEB, (2018). Sunum Doyalar. <http://meslekitanitim.meb.gov.tr/#metaryeller> Erişim Tarihi: 03.07.2018

MEB . (2011). Türk Millî Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi. Ankara

MEARNS, K., O’CONNER, P. & BRYDEN, R. (2000). Measuring safety climate: Identifying the common features. Safety Science, vol. 34, 177–92.

MEVZUAT, 2018..meb.gov.tr/html/24804_0.html (Yönetmeliği)

MORROW, P. C.; (1983), “Concept Redundancy in Organizational Research: The Case of Work Commitment”, Academy of Management Review, 8, ss. 486-500.

MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005).

MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2004). Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanacakların atamalarına esas olan alanlar ile mezun oldukları yüksek öğretim programları ve aylık karşılığı okutacakları derslere ilişkin esaslar. 12.07.2004 tarih ve 119 sayılı Kurul Kararı.

NARTGÜN, Ş. S. (2008). Aday Öğretmenlerin Gözüyle Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama Esasları. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 8, Sayı: 2, Yıl: 8, Bolu

OGM, (2017). Türk Eğitim Sistemi Ve Ortaöğretim. http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/13153013_TES_ve_ORTAYYRETYM_son10_2.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2018

ORAL, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 15, 88-98.

ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ (ÖSYM), 2012 yılı yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu

ÖZDEN, YÜKSEL,(1998). "Yeni Kurulan Üniversitelerde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanması" Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı:13, PegemA Yayıncılık Ankara.

ÖZDEMİR, SİBEL (2010), Türkiye’de Örgün sistem İçerisinde Trafik Eğitiminin Durumu; Avrupa ve Dünya Ülkeleri Işığında geliştirilmesi, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

PAGS, (2018). http://www.paqs.com.au/who_needs_a_Safety_Culture.htm-Erişim Tarihi: 24.05.2018.

PAYAM, MEHMET, MURAT, (2012), İlk ve Ortaöğretim Okullarında Trafik Eğitimindeki Temel Sorunlar: Siirt İli Örneği, Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

PİŞKİN, M. (2013). Kariyer Gelişim Sürecini Etkileyen Faktörler.(ed: B. Yeşilyaprak), Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı (4.baskı), Ankara: Pegem Akademi, 43-78.

ROBERT-SCHUMAN, (2018). School Systems in the European Union. Robert-schuman.eu/en/european-issues/0212-school-systems-in-the-european-union Erişim Tarihi:10.05.2018.

RAMOS RC, TOLENTİNO-ANONUEVO MJ (2011). Engagement-promoting aspects of teacher's instructional style and academic self-regulated learning. *Int. J. Res. Rev.* 7(2):51-61

RESEARCHGATE,2018publication/318207252_Isletmelerde_Is_Guvenligi_Guvenlik_Performansi_Ve_Is_Guvenligi_Kulturur.www.esearchgate.net.Erişim Tarihi:05.04.2018

SAĞLAM, M. (2004). Eğitimde Farklılıkların Yönetimi Ölçeğinin Uygulanabilirliği. *SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(8), 32-46.

SARIS, W.E.,A.C. SCHERPENZEEL, R. VEENHOVEN, ve B. BUNTING, (eds) (1996), "A Comparative Study of Satisfaction with Life in Europe" Eotvos University Press, Budapest, ss. 201-220

SARACALOĞLU, A. S. SERİN, O. BOZKURT, N. VE SERİN, V. (2000). "Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörler" IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (sunulmuş bildiri). (27-30 Eylül). Erzurum.

SAVRAN, Z. N. (2004). PISA projesi'nin Türk eğitim sistemi açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 397-412.

ŞAHİN, A. E. (2006). Meslek ve Öğretmenlik. *Eğitim Bilimine Giriş*. (Ed.) Sönmez, V. Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞAHİNKESEN, A.: "Mesleki ve Teknik Eğitimde Çağdas Gelismeler", *Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi*, Ankara, 1993, s.65

ŞARDAN S. (2000) İşçi Sağlığı Ve İş Güvenliği Konusunda Somut Çözüm Önerileri. *Kamu – İş İş Hukuku Ve İktisat Dergisi*. *Kamu İşletmeleri İşverenleri Dergisi*. 5(3):. 306-307.

JAVSTUDİES,(2018).http://www.javstudies.com/Makaleler/2092452788_27.%20ID561.20Gazi%20U%C3%87KUN;%20E.ALKAN;%20S.U%C3%87KUN%20&%20B.DEM%C4%B0R_328-347.pdf Erişim Tarihi: 7.7.2018.

TAYYİP DUMAN,(2014) *Journal Of Research İn Education And Society*, 1(1), 65-92

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, (2004).

T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, (1999)Türk Yüksek öğretiminin Bugünkü Durumu.

TTKB (2005). İlköğretim 1–5. sınıf programları tanıtım el kitabı. Ankara: TC MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

TÜRKİYE, 1966 Eğitim Hareketleri (1927 -1966) ,4 Bkz. DİE, s. 13 – 14

TEKİN M. (1992). İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Önemi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı Yayını. Ankara,s. 394.

TEKNİKBİLİMLERMYO, (2018). İş Sağlığı ve Güvenliği Kavram Ve Kurallarının Gelişimi.Teknikbilimlermyo.istanbul.edu.tr/basimyayin/wp-ontent/uploads/2015/03/06-ISG-Kavram-ve-Kurallar%C4%B1n%C4%B1n-Geli%C5%9Fimi.pdf Erişim Tarihi: 05.02.2018.

UYSAL, H. (1998), Toplam Kalite Yönetiminin İlköğretime Uygulanabilirliği, G. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara,

UNESCO (2007) Reforming School Supervision for Quality Improvement, Guide to the Modules. <http://www.iiep.unesco.org/capacity-development/training/training-materials/school-supervision.html> Erişim Tarihi: 19.01.2018

WEBSTER, (1993). Merriam-Webster's collegiate dictionary (10th ed.). (1993).

Springfield, MA: Merriam Webster.

RESEARCHGATE,2018Avrupa_Birligi_Uyesi_Bazi_Ulkelerde_Egitim_Denetimi_Sistemlerinin_Analizi_Ve_Turkiye_Icin_Oneriler www.researchgate.net/(Erişim Tarihi:09.06.2018

YOUNG, P. (2001). The UK Approach to Firefighter Safety in Structure Fires. Fire Engineers Journal.

ZOLFAGHARİ, A., & SHATAR SABRAN, M. (2009a). Community Learning Centers Program and Community Literacy Development in the Islamic Republic of Iran. Kuala Lumpur: Global Press

ZOLFAGHARİ, A., & SHATAR SABRAN, M. (2009b). Community Learning Centers Program and Community Literacy Development in Developing Countries. Serdang: UPM

ZOLFAGHARĪ, A., SHATAR SABRAN, M., SARJĪT, S., & NOBAYA, A. (2009c). Community Learning Centers Program as an Educational Tool for Rural Community Literacy Development: Community of Nasr Abad as a Case Study. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanistic*, 17(2), 179-186.

ZOLFAGHARĪ, A., SHATAR SABRAN, M., & ZOLFAGHARĪ, A. (2009d). The Challenges Faced by Community Learning Centers Program in Community Literacy Development : Iran As a Case Study *Problems of Education in the 21th Century*, 12(1), 144-150

ZOLFAGHARĪ, A., SHATAR SABRAN, M., & ZOLFAGHARĪ, A. (July 2009). The Factors Contributing to the Success of Community Learning Centers Program in Rural Community Literacy Development in Islamic Republic of Iran: Two Rural Communities as the Case Studies. *Journal of Asian Culture and History*, 1(2), 103-107

ZOLFAGHARĪ, A., SHATAR SABRAN, M., & ZOLFAGHARĪ, A. (November 2009). Rural Community Adult Literacy Development through Community Learning Centers Program in the Islamic Republic of Iran: Two Case Studies. *Problems of Education in the 21th Century*, 13(1).